

GAZDASÁGI LAPOK

52. szám.

Megjelenik minden vasárnap

1908. Deczember 27.

Finom

Hanna vetőárpa

beszerezhető

Bükkmogyorósi gazdaságban

vasutállomás: Szilvásvár (Eger-putnoki vasut mentén).

Érdeklődők forduljanak a **Gazdasági Lapok** kiadóhivatalához 1178. szám alatt.

Gazdák Biztosító Szövetkezete

Budapest, VIII., Baross-utca 10. szám,

Alakult 1900. Biztosítéki alap: Alakult 1900.
Alapítványok a kormány hozzájárulásával . . . 1,970.340.— kor.
Tartalékok . . . . . 764.760.15 "

Osszesen: 2,735.104.16 kor

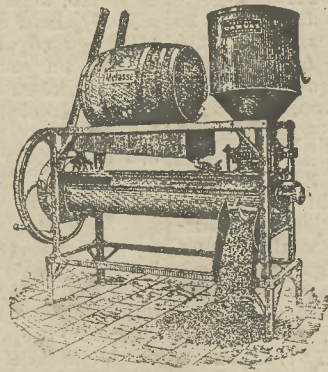
1901. évi fölösleg 90.349.— kor. 1904. évi fölösleg 72.438.23 kor
1902. " " 59.782.28 " 1905. " " 61.730.60 "
1903. " " 109.331.73 " 1906. " " 39.243.65 "

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyszintén az ember életére, különféle módok szerint.

Az üzlet-eredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek és az 1901. évi üzletfeleslegből úgy a tűz-, mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok 4 százalékos díjvisszatérítést kaptak.

Az 1902. évi üzlet feleslege közgyűlési határozattal tartalékba helyeztetett. — Az 1903. évben a jégkár ellen biztosítottak 4%-os díjvisszatérítést kaptak. — Az 1904. és 1905. évben a jégkár ellen biztosítottak 2-2%-os díjvisszatérítésben részesültek. — Az 1906. évben a jégkár ellen biztosítottak, kik 5-10 évre adták fel biztosításukat, 5% engedményben részesültek.

Biztosítási ajánlatok benyújthatók közvetlenül vagy a képviselők közvetítésével. Nyomtatványokkal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál az igazgatóság.

Ne vegyünk MELASSE-keverékeket!

Az egyedül megbízható erőtakarmány az, melyet a gazda maga állít elő! Ajánljuk a szabadalmazott, automatikusan adagoló, tetszőleges mennyiségben pontosan keverő „Agrikultura” melasse-erőtakarmány készítő gépeinket kézi vagy hajtórőre berendezve 3-4 waggoláru előállításánál a gép ára már megtérül. Molasse, szárított répaszelet, korpafélék, mindenféle műtrágyák, „Agrikultura” org. trágya, enyvtelen csontliszt stb. árusítása.

„Agrikultura” mezőgazdákot ellátó részv.-társ. Iroda és mintatelep: Budapest, V., Zoltán-utca 13. Sürgőnyezim: Oxigen. Telefon: 99-48

Sertés-eladások és vételek

legjobban és legpontosabban eszközöltetnek, sovány, úgy hizott állapotban URL REZSŐ sertésbizományosnál, Budapest, VIII., Népszínház-u. 22. (Polgári serfözde

bérpalota). — Telefon: 97-05 Interurbán. — Felvilágosítással készséggel szolgál.

Őszi trágyázáshoz a

Thomassalakliszt

es illag

védjeggyel

helyesen alkalmazva, minlegoesebb foszforsavas munkákkal és árajánlat-

den növénynek legjobb trágyája. — Kivánatra szaktal készségesen szolgál

KALMÁR VILMOS

Budapest, VI., Andrásy-ut 49. sz.

a Thomasphosphatfabriken G. m. b. H., Berlin, magyarországi vezérképviselője. Óvakodjunk a hamisításoktól Minden zsák ólomzárral és és figyeljünk a védjegyre! tartalomjelzéssel van ellátva!

VILÁGREKORD!

A világon a legelső szabadalm.

forró gőzeke

VILÁGREKORD!

300 fokot meghaladó gőztulhevitessel.

Schmidt Vilmos mérnök doktor szabad. füstöső-tulhevitője. — Gőzekékre egyedül jogosított gyártója Kemna J. gőzekegyára.

Egyetlen gőztulhevitő, melyről a gőzkegyártásban egyszerűségénél és szoliditásánál fogva — a gép súlyának emelkedése nélkül egyáltalán szó lehet.

50%-kal nagyobb munkateljesítés, 30% szén- és 40% vizmegtakarítás mellett.

E G jegyű gép, mindegyik:

200 lóerő folytonos munkateljesítéssel,
300 lóerő legnagyobb munkateljesítéssel.

3400-nál több dr. Schmidt-féle szabadalmazott gőztulhevitő van üzemben vasuti mozdonyokon.

E K jegyű gép, mindegyik:

170 lóerő folytonos munkateljesítéssel,
250 lóerő legnagyobb munkateljesítéssel.

Kétgéprendszer, sodronykötéltávitel. — Ugy nedves, mint egészen száraz esztendőkbén egyedül biztos munkateljesítés.

Szakprofesszorok által szántóföldeken végzett kísérletek eredményéről értesítéssel, kimerítő felvilágosítással, prospektussal és költségvetéssel érdeklődőknek díjmentesen, készséggel szolgál:

KEMNA J. gőzekegyára magyarországi igazgatósága

Interurban telefon 91-21.

Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 8.

Sürgőnyezim: Kemna Budapest.

Pályázatokhoz csak bizonyítványmásolatok csatolandók. Eredeti bizonyítványok elvesztéseért a kiadóhivatal nem vállal felelősséget.

KIS HIRDETŐ

Kis hirdetések ára: minden egyes szó 4 fillér, csak oly levelek továbbíthatnak, melyek a szükséges postabélyeggel ellátva küldetnek be.

ZSÁK PONYVA KÖTÉL
POLLÁK SAMUEL
SZEGED

Alkalmazást keresők.

Irnoki,

vagy irodagyakornoki állást keres kezdőfizetéssel egy két éves gazdasági tanfolyamot végzett nőtlen, jó írásu egyén. Czim a kiadóhivatalban 1098. szám alatt.

Intézői v. számtiszt

állást keres 1909. márcz.—áprilisi belépéssel, 40 éves, keresztény, nő, gyakorlati gazdatiszt vizsgát tett, tehetséges, szorgalmas és széleskörű gazd. ismeretekkel bíró gazdatiszt. Magyar-német levelezésben, szeszgyárkezelés, számlászat és számvitelben jártas, mérlegképes. Perczentuális kezelésre is vállalkozik, óvadékkal rendelkezik. Czim a kiadóhivatalban 1180. szám alatt.

Konvencziós segédtsízt

állást keres, avagy kisebb gazdaságban ispáni állást, gazdasági tanintézetet végzett, 16 évi gyakorlattal bíró, nőtlen gazdasz, protestáns vallású, szerény igényekkel, jól szorgalmas, becsületessége által jövőjét megállapíthatná. Jártas a dohánytermelésben, szeszgyártásban, cukor-répatermelésben, hizlalásban, mézszóhomok téglagyártásban, tehenészetben és az egyszerű számvitelben; beszél magyarul és tótul. Bővebb információt nyújt: Szilassy Zoltán ur országgyűlési képviselő, Bpest, Köztelek, Kriek Aladár ur nyug. korona urad. felügyelő Léva, Gróf Sándor ur gazdasági intéző Nógrád-Ecség. Állását mielőbb óhajtja elfoglalni. Czim a kiadóhivatalban 1216. szám alatt.

Földmivesiskolát

jeles sikerrel végzett, ev. ref. vallású, 20 éves, nőtlen egyén, jelenleg egy nagyobb gazdaságban mint kisegítő van alkalmazva, 1909. év január hó elsejére vagy későbbi belépésre az állást szerény feltételek mellett elfogalhatja. Czim: Mészáros Imre, u. p. Békés-Csaba, Pusztá-Kamut.

Kulcsár

vagy tehenészgazdai állást keres fiatal, nő, gyermektelen egyén, ki tejgazdasági iskolát végzett, a tehenészet minden ágazatában teljesen jártas, tejfeldolgozáshoz ért, 1909. január hó 1-re állását óhajtja változtatni. Czime: Csernát Sándor tehenészgazda, u. p. Nagy-Perkátá (Fejér m.)

Gőzeke-gépész

ajánlkozik nagy uradalmakba. Fiatal, nős, ügyes, megbízható ember több évi gyakorlattal. Tudakozódók forduljanak e lapok kiadóhivatalához 1143. sz. alatt.

Földmivesiskolát

végzett, 3 évi gyakorlattal, 26 éves, nőtlen, erélyes, megbízható egyén, megfelelő állást keres. Czime 1202. szám alatt a kiadóhivatalban.

Földmivesiskolát

kitünően végzett, 32 éves, keresztényen egyén, kis családdal, szerény igényű, teljesen megbízható, 6 évi gyakorlattal, jártas a gazdaság összes ágaiban, helyét a birtok eladása végett hagyja el, jövőre megfelelő állást keres. Czime: Szücs K., Kalotaszentkirály, via Bánffy-Hunyad.

Betöltendő állások.

Belterjes gazdaságba

akadémiai képzettségű és kitünő praxissal bíró, önállóan működni tudó, jeles gazdatiszt kerestetik. Jelentkezések a kiadóhivatalba 1207. szám alatt kéretnek.

Kulcsárnő

kerestetik azonnali belépésre havi 40 korona fizetéssel és teljes elátással. Kik már hosszabb ideig ilyen állásban voltak, küldjék bizonyítványmásolattal és arcképpel ellátott folyamodványukat az Uradalmi Titkárságnak, Alberti-Irsa, Pestmegye.

Tótul értő

nőtlen gazdasági segédtsízt, esetleg gyakorlattal bíró **könyvelő**, ki a raktárkezelést is elvállalja, kerestetik. Ajánlatok Elek Imre, Malomszegh, u. p. Nagysurány, czimzendők. Iratok vissza nem küldetnek.

Jó cselédeket,

szakácsnét, szobaleányt, urasági inast, kertészt, lovaszt, kocsist, stb. stb. közvetít helybeli és **vidéki** urasági házakhoz Várady Márton „Szabó“-féle elhelyező-intézete Budapest, Muzeum-körút 35., az udvarban.

Vidéki uraságok

figyelmébe! **Házvezetőnők, gazdaszonyok**, nagy választékban előjegyezve és kaphatók Várady Márton elhelyező irodája által, Budapest, Muzeum-körút 35. sz., az udvarban.

Hosszabb gyakorlattal

bíró, okleveles vagy gyakorlati vizsgát tett, nőtlen segédtsízt kerestetik 1909. január 1-re. Kezdőfizetés havi 60 kor. és teljes ellátás (mosás kivételével). Ajánlatok bizonyítványmásolatokkal, melyek vissza nem küldetnek, Günsberger Ödön czimére kéretnek Terebezd, u. p. Böhönye, Somogy megye.

Gépészkovács

kerestetik január hó 1-ére nagyobb gazdaságba. Megkivántatik a cséplésnél a gépkezelésben feltétlen jártasság és gyakorlott lópatkolás. Fizetése: készpénz 320 korona, buza 10 hektó, rozs 12 hektó, árpa 6 hektó, tengeriföld 1 1/2 hold a 1200 négyszögöl, 150 négyszögöl kert, 300 négyszögöl burgonyaföld, 12 méter tüzelőfa, kétszobás lakás, konyha, kamra. Köteles egy állandó munkaképes legényt tartani, akire 576 korona évi fizetést kap. Megkeresések nagynémetegyházi intézőség czimén kéretnek, Budapest-Bicske.

Erélyes

fiatal erdész, aki szerbül vagy horvátul tud, szlavoniai erdőuradalomnál állást nyer. Évi fizetés 1600 korona és természetbeni járulékok. Ajánlatok Szlavoniai erdőipar r.-t.-hoz Budapest, V., Báthory-utca 19. kéretnek.

Pisny Istvánnál, Battonya, Csanád m.

Emdeni lúd 1.80 K drbja. Olasz x emd. 1.40 K. Angol emdeni 2 K. Sárga orpington 60 fill. Fehér orpington 80 fill. Fekete langshan 40 fill. Fehér magyar 50 fill. Fehér kopasznyaku 60 fill. Sárga kopasznyaku 20 fill. Rhode-Island Reds. 12 drb 20 K, egy drb 2 K. Pekingeri kacsa 80 fill. májusig, azontul 60 fill. Rézpulyka 60 fill. Bronzpulyka 60 fill. Mexikói fehér 80 fill. Yorkshiri malaczkok, stüdkök, kővér sertések minden időben, ugyszintén új toll és pelyh is kapható. Dióval aszalt szilva kilója 2.50 K. Szilva lekvár kilója 1.70 K.

Lovak kehessege

(Chronikus köhögése és nehéz lélegzése) biztos eredményes gyógyítható. Számtalan elismerés bizonyítja Felvilágosítást díjmentesen küld Ripp Arvin, Drezda-A. 786.

PIEDLER JÁNOS LENFONÓGYÁRA KOMÁROM.

Vesz nyers lenkórót szál nyéréshez, valamint kaszált és géppel csépeelt lenszalmáttszés szerinti mennyiségben **hál eredeti (pernai) orosz lenmagot.**

16 első díjjal és ezüst éremmel kitüntetett

KÁLLAI LAJOS

motorgyárban
Budapest, VI., Gyár-utca 28.
a leghírvesebb benzinelocomobil-cséplőkészletek kaphatók.

!! Teljes jótállás kitűnő cséplésért !!

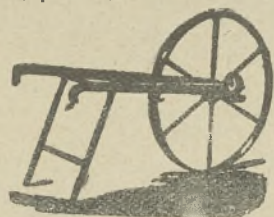
Ezen motorokat minden gazdasági engedély nélkül maga kezelheti.

Használt gőzgépek becséreltetnek.

Olcsó árak részletre. Árjegyzék ingyen.

KÁLLAI féle motor-cséplőkészletek bizonyítványok tanúsága szerint kitűnő sikerrel működnek az ország minden részében, köztük: **Báró Kemény József urnál Maros-Németi; Zeykfalvi Zeyk Mátyás főispán urnál Nagy-Enyed, stb.**

Gyors, pontos, olcsó földmérés!

Stádel-Torkos földmérő-taliga. Világhírű szabadalom 18 államban. Kapható Stádel gépgyárában, Győrött.

Rendkívül olcsó

árban benzín- és nyersolaj-üzemű cséplőkészletek, állandósított motorok minden célra a legkiválóbb szerkezetben, legelőnyösebb feltételek mellett **Szücs Ödön** cégénél Budapest, Nagymező-utca 66. sz. alatt szereshetők be. Ajánlatokkal készséggel szolgálunk. Csereüzleteket is létesítünk.

Minden lótulajdonos

csak az általánosan használatban lévő, minden tekintetben bevált

védjeggyel ellátott

H eredeti-H-sarkot

használja.

Állandóan éles! Csülöklépés kizárva!

Sikos uton az egyedüli czélszerű!

Kovácsoknál és vaskereskedőknél állandóan raktáron.

Figyelmeztetés: Csakis az eredeti-H-sarkok készülnek speciális acélból; óvakodjunk utánzásoktól, melyek esetlegesen értékű anyagból készülnek s ennél fogva használhatatlanok. Bevásárlásoknál ügyeljünk a fenti védjegyre, mely minden egyes eredeti-H-sarkon látható.

Pannonia szálloda

BUDAPEST,

VIII., Rákóczi-ut 7. sz.

Őszi szállítással előjegyezhető

Reitter Oszkár

főkapitány

fajbaromfi-gazdaságában **Nagybecskereken fajtiszta telivér baromfiak:**

angol emdeni liba	25.—	25.—
sárga orpington	10.—	8.—
fehér orpington	15.—	10.—
pekingi kacsa	10.—	8.—

Allami nagy aranyérmek. Kültöldi és hazai legelső és legnagyobb kitüntetések, győzelmi díjak. Arad, Budapest I., Budapest II., Bécs, Belgrad, Lovin, Nagybecskerek, Nagyvárad, Pozsony, Pécs, Pancsova, Szófia, Szatmár, Szabadka, Temesvár, Veszprém, Zenta.

GAZDÁK figyelmébe!

50% olcsóbb,

mint bármely más világító anyag a

pyrolem világítása.

A pyrolem szagtalan, nem füstöl, nem gyúlékony és már **több ezer uradalomban bevezettetett.**

Számos elismerő levél nálam betekinthező. Próbaküldemények 2 korona utánvét mellett. Kiváratra prospectus ingyen és bérmentve

Degen Jakob BUDAPEST,

IX. ker., Közraktár-utca 28.

MEGJELENT

a **KODOLÁNYI-féle 1909. évi Gazdasági Zsebnaptár**

49-ik évfolyama a szokott csinos kiállításban, de az eddiginél sokkal bővebb és változatosabb tartalommal.

Ára helyben 2.80 kor. Ajánlott postai szétküldéssel 3.25 K. Utánvétellel küldve 3.45 K.

Megrendelhető a **GAZDASÁGI LAPOK** kiadóhivatalában, Budapest, Muzeum-körút 7.

GAZDASÁGI LAPOK

MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.

Alapította KORIZMIOS LÁSZLÓ
1849-ben.

VEZÉRELV: Hozzunk mezei gazdaságunkba helyes arányokat.

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK:

Egész évre . . . . . 16 kor.
Fél évre . . . . . 8 „
Negyed évre. . . . . 4 „

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, Muzeum-körút 7. sz.

Az „Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok“ ingyen mellékletével.
A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez, az előfizetési és hirdetési pénzek a kiadóhivatalhoz czimzendők.

HIRDETÉSEKET

a lap kiadóhivatala veszi fel.
Arjegyék ingyen és bérmentve.
Hirdetési mellékletek jutányos árbau fogadtatnak el.

Az e lapokban foglalt czikkekkért minden utánnomási jog fentartva.

Kéziratokat a Szerkesztőség nem ad vissza.

Telefon: 623.

SZEMLE.

(Mezőgazdaságunk helyzete. — A jövő árny- és fényoldalai. — Teendőkink.)

Egynehány nap és ennek az esztendőnek is vége szakad. A visszaemlékezés erre az évre nagyon változó, a szerint, hogy hány milliméter esőt kapott egyik vagy másik gazda. A szerint alakult gabna- és takarmánytermése, természetesen a föld kulturállapotával kapcsolatosan. A jó gabonaárak a hiányos gabonatermés okozta károsodást némileg ellensúlyozták, azonban a takarmány- és szalmatermés nagy hiányossága a tél feladatait tette keservessé és temérdek áldozatot követel az állattartóktól, a kiknek vagy nagyon nyomott árokon kellett az el nem tartható állatlétszámtól megválni, vagy mélyen belenyulniok a zsebbe, hogy a kereskedelmi takarmányok segítségével a rendes állatállományt átteleltetni képesek legyenek. De majdnem általános a gazdákra nézve az aggodás, hogy ki nem kelet vetéseiknek mi lesz a sorsuk? Ez egy óriási kérdőjel, a melyre feleletet azért nem tud adni senki, mert az eset a jelenkor utolsó évtizedeiben példátlanul áll. Mult évben is volt ősszel ily vetési krízis, — de a vetések nagy része kikelt, — most pedig legfőlebb csirázó állapotáig jutott és tovább nem. Csodás véletlenek azonban még mindent megfordíthatnak jóra és a remény azért ott gubbaszt szívünk egyik szögletében, mi is lenne a gazdából, ha a remény nem táplálná?

Hát szedjük csak egy kis rendbe azokat a dolgokat, a mikbe reményeink horgonyát bekapcsoljuk. A mult a multé, azzal nem sokat törődünk. Mit hoz a jövő? ez a kérdés. Állj! Igazodj! Ezt parancsolja a sors kapitánya. Kezdjük el az akadályokkal, a melyek boldogulhatásunk utját keresztezik. Legelső sorban jegyezzük föl, hogy az idén szünetelő népvándorlás állandóságában már senki sem hisz többé. A mult héten már megint 700 magyar kötött ki az Északamerikai Unió partján és a többi közt Borsodmegye alispánja panaszkodik jelentésében, hogy nincs nap, a melyen legalább 20 ember ne kérne utlevelet Amerikára. A második az adók emelése az egész vonalon. Megkezdették ezt a cselédtörvénnyel, folytatták a személyi adó megszüntetésével, a mely a községi pótdók révén hatalmasan emelte a terheket a jobb kisbirtok, a közép- és nagybirtokra. Jött a szesz-

A Gazdasági Lapok 61-dik évfolyamára és annak mellékletére az Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok-ra.

Ez utóbbi önállóan is megjelenik és mint önálló lap a IX-ik évfolyamba lép.

Daczára annak, hogy a lapkiállítási költségek tetemesen emelkedtek, mi miatt más szaklapok az előfizetési árat tetemesen felemelték, mi maradunk ezután is a régi árak mellett, — de azzal a megjegyzéssel, hogy semmiféle kedvezményt ezentul adni képesek nem vagyunk.

Előfizetési árak:

A „Gazdasági Lapokra“-ra mellékletével, az „Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok“-kal együtt:

Egész évre 16 korona. Fél évre 8 korona. Negyedévre 4 korona.

Az „Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok“-ra külön

Egész évre 10 korona. Fél évre 5 korona.

A Gazdasági Lapok és az Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok kiadóhivatala
Budapest, IV., Muzeum-körút 7.

Megjegyzés. A »Gazdasági Lapok«-ra vagy annak mellékletére »Az Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok«-ra és a Kodolányi-féle zsebnaptárra ugyanazon postautalvány használható fel, de kérjük azt aláhuzás és a nem kívántnak törlésével megjelölni. Az előfizetés megújítására kérjük lehetőleg a régi czimszalagot fölragasztani a szelvényre. Így az elkönyvelés gyorsabb és hibátlanabb.

adóreform, a mely a munkabérek czimén újra megtalálja ostorhegyéről a gazdát, a munkaadót. Befejezi a sorozatot az adóreform, a mely persze a terhek csökkentésének van mondva, — de minő lesz ez a tehercsökkentés? Ez a helyzet és egyszersmind a kilátások a közterhek mezején.

De ez még nem elegendő. Már nem lesz meglepetés, mert tudott dolog, hogy vasutaink tarifáját fogják emelni. 14 millió koronára van előirányozva az ebből várható többjövedelem. S minthogy az Industria nyuljhozzám-virág, ezt is a mezőgazdáknak kell megfizetniök. A tarifaemelés a legközelebbi jövőben fog életbelépni. De ez csak a belföldre vonatkozik. Ausztria sem akar elmaradni e téren és ő is főlemeli vasuti tarifáit, — tehát nyersterményeink exportja tisztességesen meg lesz drágítva. Ha csak ez lenne! De nagyon valószínű, hogy ugy, mint Szerbiával, Romániával is szerződést köt kormányunk a husbehozatalra nézve, a mely állattenyésztésünk és takarmánytermelésünk jövedelmezőségét nagyon problematikusá teendi. De még ez sem minden. A jövő évben teljes

pompájukban fognak kifejlődni a mindenféle díszesnél díszesebb kartellek. Az ipari kartellek folytán mindaz, a mit nekünk gazdáknak mint fogyasztóknak meg kell vásárolni, az mind méregdrága lesz. Persze az iparnak fejlődni kell és ezt a fejlődést valakinek meg kell fizetni. Más valakik, mint a gazdák nincsenek. Az ipari kartellek mellé sorakoznak a biztosítási kartellek. Olyan gyönyörűen emelkednek a biztosítási díjtételek, hogy öröm nézni. Még a hiteladó bankok kartellje volt hátra, de ez a vidéki pénzüzetek erélyes ellentállása folytán megbukott. Vidéki penzüzeteteink ezen derék munkáját dicsegettel kell kiemelnünk.

De talán már elég lesz ez egy szuszra.

Most lássuk azt, hogy mit tehetünk és mit tegyünk ezekkel a sötét árnyakkal, — hogyan fonjuk meg a napsugarak lángostorát, a melylyel e homályosságokat elkergethetjük? A mi a kivándorlást illeti, hát a kivándorlási törvény valamit enyhít e dolgokon, de azért gyökeres orvoslást tőle ne várjunk. Az egész érdekelt társadalom vegye üldözőbe a titkos ügynököket,

Megjelent a

MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETE

(BUDAPEST, V. KERÜLET, ALKOTMÁNY-UTCZA 31. SZÁM)

TÉLI GAZDASÁGI ANYAG

baromfi tenyésztési és háztartási czikkek

Kívánatra bérmentve küldjük.

ÁRJEGYZÉKE.

Kívánatra bérmentve küldjük.

kutassa ki, jelentse föl — mert ez hazafias cselekedet. S mivelhogy a munkáskéz ritkulása előrelátható s a munkabérek emelkedők lesznek, — kövessünk el mindent a végből, hogy a megmaradt kevés kéz is elég legyen a termelésnek nemcsak folytatására, hanem további fejlesztésére is. Legnagyobb segítségünkre az lenne, ha főbb gazdasági munkáinkat jó munkakimélő gépekkel végezhetnők. Az aratás problémája a kévekötegépekkel majdnem teljesen megoldottnak tekinthető. A takarmányok kaszálása jó részben kaszálógépekkel elvégezhető. A kapások s főleg a kukorica művelése jó talajművelő eszközökkel felköltséggel végezhető. A föld szántása szántógépekkel a legsürgősebb feladat. Itt lehetne a legtöbb munkáskezet takarítani. A mélyszántás a nagyüzemben és a szövetkező középüzemekben nagy haladást tett, — most arra kell törekednünk, hogy a sekélyszántás kérdését is jól megoldjuk. Egy egész sereg magánjáró jelent is már meg a fölshízen. Feladatunk lesz a megfelelőbbnek a polgárjogot megadni. Gyárainkat arra kell utalni, hogy a cséplőgépeket amerikanizálják, úgy hogy minél kevesebb munkáskéz igénybevételével végezhesék jól dolgukat. Szóval a géptechnikának feladata a kivándorlás okozta munkáshiány nehézségeiből bennünket kivezetni.

A másik nagy árnyoldal a vállainkra nehezedeo terhek, a melyekkel meg kell birkóznunk, vagy el kell pusztulnunk. A most életben levő vám-tarifa két cikknek nyújt védelmet (Igaz, csak „rossz termésű“ éveken). Ez a buza 6 kor. 30 és a kukorica 2 kor. 80 fill. védővámmal. Az egyéni törekvés az, hogy a két cikkből lehetőleg sokat termeljünk, — de valahogy odáig ne vigyük ezt a termelést, mint a francziák, a kik annyira fejlesztették a 7 frankos buzavédvám szárnya alatt a termelést, hogy némely évben exportálókká váltak. Persze akkor a védvám a kutba esik, mert exportfőlösséggel bíró államra nézve a védvám csak a papiroson marad, — az életben hatása nem lehet. Tudott dolog azonban az, hogy a gazdák legnagyobb része azt se tudja, hogy mi a vám, — csak ha közvetve mot kell nekik fizetniök, és ez a tudatlanság a vesz-tük, — a kevesek, a kik tudják, ezt a tudást ki-aknazzák. Ki lehet pedig aknázni akként, ha a termelést műtrágyákkal fokozzuk. Ha a termé-nyeknek van áruk, akkor a műtrágyázás nagyon hasznos dolog, — ha az ár alacsony, akkor leg-

jobb esetben csak kutyafésülés. Most egy ideig jó áraink vannak. Ezt ki kell használni. Ez idő szerint jó lélekkel merjük ajánlani a műtrágyá-zást. Sokkal nehezebb helyzetben vagyunk a sok kezlet igénylő kereskedelmi növények termelését illetőleg. A cukorrépa és a dohány két főziki-künk. Hogy a mai beváltási árak mellett ez a két fontos termelés miként fokozható úgy, hogy a munkásdragulást, sőt hiányt ellensúlyozhas-suk, arra nézve ez időszert tanácstalanul állunk.

De másként vagyunk a bortermeléssel. Ha a hamisitókat minden bortermelő kötelességének fogja kutatni és vidékenként és a fővárosban ligákat létesítenek a borhamisitók üldözésére, akkor türethető borárak lesznek és lehet nyu-godtan és veszteség nélkül, sőt nyereséggel termelni. De ha a bortörvényt nem hajtjuk végre drákói szigorral, akkor megérdemeljük sor-sunkat.

A növénytermelés terén, főleg ha a jó Isten is ad annyi esőt, a mennyi kell és akkor, a mi-akor kell, még lehet jó előretörtetni, — de sokkal nehezebb problema az, hogy mit tegyünk állat-tenyésztésünkkel, hogy kiszabaduljunk abból a desperátus helyzetből, melybe a Balkán-szerző-dések döntöttek és még dönteni fognak. Legény legyen a talpán az, a ki ily körülmények között veszteség nélkül jövedelmező állattenyész-tési ágat üzni. A lótenyésztés sánczai érintet-lenek e szerződés kapcsán. A lótenyésztéssel szemben sokra nem mehetünk, — mert bele vagyunk erőszakolva a hadi lótenyésztésbe, ez pedig veszteséges. A kezét megcsókoljuk an-nak, a ki ezt az állításunkat megczáfolja. Gon-doskodjanak csikólegelő-telepekről, ahol olesón legelhet a csikó, — akkor mindjárt fordítunk egyet a véleményünkön. De hagyjunk föl a borsó falradobálásával! 20 év óta sürgetjük ezeket — de nem értik meg.

A szarvasmarhatenyésztés egyes ágait a Bal-kán szerződés nem érik. Ez a tejgazdaság ott, a hol a tejnek jó piacza van, — és a hizlalás, ha a bekötni való marhának ára potom. Ez pe-dig most is potom és lesz is potom. A marha-nevelés veszteséges ág lesz s csakis ott fog tü-rehető lenni, a hol kiterjedt, jó marhanevelő legelők lesznek. Az istállón nevelés számadása éppen oly fényes eredményeket fog feltüntetni, mint a hadi lótenyésztés. A jármos marhaneve-lés hanyatlására is előre lehet következtetni, —

mert a husérték csökkenése ennek az ágnak a jövedelmezőségét is részben rontani fogja.

A sertésenyésztésnek nemcsak a Balkán szerződések, de a kókusz-zsír is nagy ellenségei. Enyhíteni a bajon csak úgy lehetne, ha a hente-seket kissé keményebben üldöznék azért, hogy kókusz zsirt kevernek be a disznózsirba. A kö-zönség már rájött, hogy a kókusz-zsír olesó ugyan, de nem kiadó és a sertészsirral, ha drá-gább is, jobban jön ki. Ez az oka annak, hogy a kókusz-zsirt most bekeverik a disznózsir közé. Tehát csálnak vele országszerte. Ha ezt türjük, akkor ne panaszkodjunk. Merjük állítani, hogyha ennek a visszaélésnek elejét vennők, a sertés-tenyésztés még a Balkán szerződések daczára is mérsékeltén jövedelmezne, mert a sertésus-behozatal mégis csak limitálva van.

A gyapjubirka fölött a lélekharangot meg-huzta a kiegyezés, mely a gyapotot vámmen-tesen eresztte be. Azzal a gyapju versenyezni képtelen s ennek a termelési ágnak végleges elpusztulását semmi sem tarthatja föl. Nem is tehetünk róla.

Ime nagy vonásokban helyzetünk. Reámutat-tunk a jövő árny- és fényoldalaira. Mérlegeljük nyugodtan és tegyünk specziális helyzetünkben úgy, a hogy tenni tudunk. Az ügyes fog boldo-gulni, az ügyetlen pedig megy a veszti-be. Vessen kiki magára.

J.

Teleki csalamádó.

Mindenekelőtt engedelmet kérek, hogy mon-danivalóimat első személyben mondhasam el; falusi gazdaember létemre így könnyebben esik. Az írásra pedig, — daczára, hogy nem ez a ke-nyerem, — azon óhajítás készlet, hadd legyen a mástól tanult igazság általános igazság, hadd vegye esetleg hasznát más is. Nekem is jól esett, másnak is jól eshetik, hiszen minden gazdaem-ber örök problémákkal küszködik.

Előadásom közben igyekszem kronológiai sor-rendet tartani és a tárgy érdekében minden precziz, alkalmas adatot, ha tán száraz lesz is, — felsorolni, hogy az esetleg érdeklődőknek az utánszámításra módot nyújthassak.

Mondjuk tehát, hogy megbizásból átvettem ez évi május hó elején egy nagyobb birtoktest keze-lését, a mely birtokon természetesen az átadó már gondoskodott megfelelő takarmánynövények be-állításával a birtokon levő állatok egész évi

TÁRCZA.

Egy magyar gazda és szőlész megfigye-lései Mexikóban.

Irta: legifjabb Bánó József.

Zakatecas (Mexikó) 1908. nov. 30.

Jelenleg a mexikói Egyesült-Államok kormá-nyát szolgálom, s mint szőlészeti szakközeg 6 hónapot töltöttem ezen állam különböző vidékeit beutazva, s dolgozva az itteni szőlészeti fellendi-tése körül.

Mexikóban a szőlészeti 1640 körül az ide-költözött jezsuiták alapították meg, Parras (Es-tado Cohanila) községben, behozva Spanyol-országból a Criolla nevű szőlőfajtát, melyet jelenleg itt régi meghonosodottsága s igen elter-jedett volta miatt Uva del Peis (hazai szőlőnek) vagy Misionnak neveznek.

Mexikóban egy pár évtizeddel ezelőtt kezdett a szőlészeti nagyobb tért hódítani, de jelenleg az itteni telepítések legnagyobb részét európai direkt telepítésük lévén, a filloxera felléptével nagyobb részt elpusztultak, vagy pusztulófélben vannak.

A jelenlegi kormány nagyobb sulyt fektet e kultúra fellendítése érdekében, s a közönségnek tájékoztatására is nagyobb gondot fordít s így remélhető, hogy a szőlészeti helyes irányba fog tovább fejlődni.

A magyar gazdaközönségnek módomban van

pár adattal szolgálhatni az itteni gazdálkodás keretéből, s csupán csak olyanokat leszek bátor közölni, a melyek a magyarországi viszonyoktól nagyon elütnek.

A mexikói gazdálkodás már a melegebb klima folytán is nagyban különbözik a magyarországi viszonyoktól, de a legnagyobb különbséget, a vizért való küzdelem teszi.

Mexikótól a fővárostól északra terülő államok, azaz azok, a melyek az északi szélesség 20—32° között terülnek, nem mondhatók nagy átlagban forróaknak, mivel a legtöbb helyen a tenger színe feletti magasság, enyhítő körülményként szerepel, ugyanis a Mexikó közepén elterülő hatalmas fensík, mely Magyarországot kétszer, sőt háromszor is magába foglalhatná, s a Sierra Madre Occident és Siera Madre Oriental között terül el, nagy átlagban 1000 métertől 2500 méter magasságban fekszik. A magyar gazdának fel fog tűnni azon állításom s megfigyelésem, hogy a szőlészeti Mexikó északi részén, azaz Sicedad Juares város környéken, a legmeg-felelőbb tengerszín feletti magasság 1200 méter, s a tropusok felé haladva pedig 2000—2200 méter, pld. Aquas Calientes várossal egy széles-ségi fokon levő területeken. Magyarországon az utóbbi magasság már a törpe fenyők s örök hó hazája, s a Lomniczi-csucs magasságával vete-kedik, míg itt a legvirágzóbb városoknak magas-sági fekvése, hogy például éljek, e sorokat Zakatecas városban írom, 2440 méter tengerszín feletti magasságban.

A mexikói gazdára nézve, mint fennebb is említettem, a legfontosabb a vízkérdés, mert Mexikó e vidékein az évi csapadék alig haladja meg a 150—200 mm.-t, magasabban, azaz kedvezőbb csapadéki viszonyokkal rendelkező helye-ken pedig, átlagba az évi csapadék 500—600 mm.-nek vehető. Ezen utóbbi csapadék is csak némi tekintetben jöhet itt számba, az állandó magas hőfok miatt, a mi bizony sokat fogyaszt ennek értékéből, úgy hogy tisztán a csapadékra számítani Mexikó e vidékein csak kevés helyen lehet.

E vidék gazdaközönsége leginkább e körülmények folytán csak ott művelheti meg a tala-ját, a hol öntözés czéljából kellő viz áll rendelkezésére, folyó, forrás, eső, vagy altalajviz. Ez utóbbi időkben úgy a kormány, valamint a ma-gános gazdák, minden eszközt felhasználnak, hogy a területeket vízzel láthassák el, s milliókat fektetnek be vízvezető-csatornák létesítésébe, duzzasztó gátak emelésébe, esővizet gyűjtő gátak felállításába, kutak furásába, s a hegy-oldalakba vizet gyűjtő tárnák létesítésébe, s minden igyekezetük azon van, hogy egy csepp viz se vesszék kárba.

A legtöbb községben a csatornák tulajdonosai, a vizet a lefutó viz mennyisége szerint s a hasz-nált napok száma szerint áruba bocsátják. S a községekben szabályrendeletek vannak a víz használata ügyében.

Engem, mint magyar gazdát igazán meglepett az itteni gazdálkodási rendszer s az elem tároló

Szivattyúk és Mérlegek Különlegességi gyár: **GARVENSWERKE**
Központi igazgatás: **Bécs, II., Handelsqual No. 130.**
Városi mintaraktár: **Garvens W.**
Bécs, I., Schwarzenbergstr. 6.

valószínű eltarthatásáról. Az átvételtől kezdődő közismert csapás: a szárazság azonban sok-sok keresztvonással illuzóriussá tett sok-sok gazdai számítást. Mi is így jártunk szántóföldön vetett, nagy réten reményelt takarmányainkról nem is beszélve, egy 40 magyar holdas, takarmányrépával elvetett táblánkkal. A szóban levő tábla télen kapott teljes trágyázást és tavasszal elvetetett jóféle takarmány cukorrépa magjával. Ha az okoktól tekintünk, meg kell állapítanunk, hogy a répa helyenként nagyon ritkán, foltosan, helyenként pedig abszolút nem kelt ki; ugyanígy, hogy a tervezett kézi művelés alkalmazására gondolni sem lehetett. Jobb-jobb részét próbáltuk részes művelésre kiadni, a termés $\frac{1}{3}$ részéért nem kaptunk vállalkozót. Próbáltuk kiadni feleseknek, nem vállalták el.

Közben töprengtünk, mittevők legyünk. Számot kellett vetnünk azon körülménnyel, hogy 80 drb számos ökrünk az idei télre tömegtakarmány nélkül marad. Szálas takarmánytermés alig hogy fedezi a minimális szükségletet. A földterülethez kevés ökörállomány előreláthatólag az egész telet igában fogja eltölteni, tehát csupán fentartó takarmánnyal ki nem elégíthető. Ha megállapítottuk, hogy ökreinknek munkájukhoz képest adunk a rendelkezésre álló szálas takarmányon kívül vásárolt értékekben, fejkenként és naponta 3 kg. szárított répaszeletet és 1,5 kg. tengeri-darát, úgy a szeletet 12.—, a darát 16.— koronájával számítva (reális árak itt), kerül a 80 drb ökörjószág teleltetése 200 napra a szeletért: 5760.—, a daráért: 3840.—, összesen 9600.— koronába. A mi ped g nagy pénz.

Május hó közepén télről maradt istállótrágyával beterítettünk a major mellett 10 m. hold kiterjedésű táblácskát, közönségesen alászáttottuk és elvetettük 25 hüvelyknyi sortávolságra beállított vetőgéppel május 20-án. A vetőmag korai, közép és késői érésű tengerifélék magkeveréke volt. Az imminens szárazságban a mag többszörösen kelt, bizony hézagok maradtak ritkás sorokkal. Keservesen bár, de a lókapálás után a tengeri lassan-lassan mégis csak növekedett. A folytonos száraz meleg, mint minden növényt, e ritka sorban sűrűen vetett csalamádé tengerit is megviselte. Eső nem lévén, csupán az éjjeli harmatokból élt a növény, jobban mondva tengődött, vegetált; délre kelve, mindennap csövekké zsugorodott leveleivel, — fonnyadt, világos színével szálnalmas képet mutatott.

Julius hó legelső napjaiban a csalamádé-tábla másodizben lókapálást kapott, porrá dolgozván a talajt. Julius 15-én este 10 mm. eső esett. Kevés, majdnem semmi, mégis nagy érték a, hol több nincsen. Fölüdült a csalamádé, duzzadó, kemény lett a levélzete, egyszere erdőt mutatott egész 125 cm. magasságában. A kis csapadékot azonban nem csak a gazdanövény, hanem a frissen trágyázott talajon eddig nem is mutatkozott gyomfélék is észrevették és erős gyarapodásnak indultak; hogy mihamarabb elprédálni segítsék a talajban levő kis nedvességkészletet.

Julius 18-tól kezdve más munkásanyag nem lévén, összeszedett szántógerekek kis apró kapákkal irtották a dudvát, a melyek különösen a tengerisorban, hova a lóka nem hatolhatott, fejlődtek erősen, persze a csalamádé rovására. Érdekes volt, hogy az erdővé erősödött növényzetben a kapáló gyermekeket látni egyáltalában nem, csak hívással lehetett megtalálni, vagy elhagyott munkájuk után. A kapálás közben és után is állandó száraz forróság munkánkat elősegítette, a mennyiben a táblácska abszolút gyommentes maradt mindvégig, aratásig.

A korai érésű tengerifélék még előbb, a közép-érésűek pedig augusztus hó első felében kihozták termésüket, körülbelül minden tizedik száron lehetett fejlet számlálni; hozzávetőleg tehát úgy, mintha a magkukoricza rendes távolságra lett volna ültetve. Megvallom, ennél többet reméltem. A hiányt azonban a szárazság terhére irtuk és minthogy segíteni, változtatni nem állott hatalmunkban, vártuk és készültünk az aratás munkájára.

Augusztus 18-án végre mégis megjött a rég óhajtott eső és 11—12" mélyen a munkálatlan földet is megáztatta jövedő nedvvel.

Apróbb esuda történt a csalamádétáblán. A megduzzadt sejtek révén szinte megtízszereződött a tábla növényzete; minden szál újra növekedésnek, életnek indult és temérdek mennyiségben hozta kisebb nagyobb selyemhaju termését, a tengerifejeket. Csőszünk talált egy tövet, a melyen 6, egy másikat, a melyen 8 fejecske nőtt, mindegyik aprószemű canadai volt. A növényzet a táblán oly sűrű lett, hogy az éles levéltömegben az előhaladás csak nagy ügygyel-bajjal, védekezéssel volt lehetséges.

Szeptember hó folyamán a termés lassanként vesztette tenyészvizét, az érés állapotához köze-

tedett, úgy hogy e hó 14-én az aratást meg lehetett kezdeni. Ekkor módunkban állott megfigyelni, hogy a fejtermés minden második tengerinövényre esik. Sulyarányban, a tábla különböző helyein eszközölt mérések után, az össztermés 35—55%-ot a szárról fedőleveleivel együtt letört fejtermés képezte. A tengerifejek érettségi foka a vetéshez felhasznált fajták szerint volt körülbelül egyötöd rész teljesen érett, háromötöd rész jó viaszért, a melynél körömmel a tengeriszem még megsérthető, és egyötöd rész volt a teljes állapotban levő fejek aránya.

Az aratáshoz szerettük volna a fogatos eszközt felhasználni, de a sorok között szeme, arca veszélyeztetése nélkül ember sem tudott eljárni, annál kevésbé lehetett volna lovat arra birni. Talán szélesebb sortávolságnál könnyebben sikerül. Az aratás tehát kézi munkásokkal eszközöltetett, rövidnyelű kapával, szigoruan ügyelvén arra, hogy a növény inkább a föld színe alatt, mint fölötté vágassék le, a mi sikerült is. Minden aratómunkás 1—1 soron haladt. Balkezelével összefogott és balra hajtott 2—3 tengeri szárat, hogy a jobb kezében tartott kapával tövéből kivághassa. A levágott szárok a sorokkal merőleges irányban balra dülvén, az első munkás után haladó második marokba szedte és kévébe összerakta, hogy a 4 soronként alkalmazott kötők Bellánszineggel kévébe köthessék. Az így elkészült kévéket, lehetőleg mindig azon nap szekérre rakva kazalba hordtuk zombolyai módon való konzerválás végett. Meg kell még itt említenem, hogy a termés az aratás idején, becslésünk szerint, circa 50 % viztartalomban volt.

A kazal egész terjedelmében egyidejűleg készült. 8—10 munkás állott rajta, kik a szekérről a kévéket átvették, a kazalon a zsinegből kioldották és mint a kevés gabonakazalon szokás, mindig völgyelve terítve, majd tövével, majd hegyével az egész termést, tehát a fejterméssel együtt helyére tették, közben pedig állandó mozgásukkal a kazalon az egyenlő ülepedést segítették elő. A kazalépítésnél a főügyekezett arra irányult, hogy a kioldott kévék mindig úgy igaztassanak el, hogy a lehető legkisebb alkalmas helyre szorítatván, levegőtérképződése elkerültessek; más szóval, hogy a felesleges levegő a kazalból már építés közben minél teljesebb mértékben kiszorítassék. Az aratás, kazalbarakás s majd az elföldelés munkája tehát sok munkás kezét igényelt. Az ezen czímen kifizetett pénz-

kép eszembe juttatta a Magyarországon dolgozó szerb munkások öntözési rendszerét, persze igen nagy területeken alkalmazva s nem kerti növényeket termelve, hanem gazdasági növényt hasonló módon, nagy fáradtsággal.

Terület az rendelkezésére áll a gazdának bőven, de nem a terület mérvadó a gazdaság értékére, hanem a rendelkezésre álló vízmennyiség.

Mexikó ezen területein a legnagyobb kiterjedésben a tengerit termelik, kisebb mértékben a buzát is vetik, de mint kalászos ez képezi a főterményt, rozsot művelni egyáltalában nem látam, árpát s zabot csak igen kevés helyen.

Itt, Mexikóban, persze más növények képezik s helyettesítik a hazánkban levő egyeseket, pld. a burgonyát helyettesíti a „camote“, igen jóízű, édeskés, magas proteintartalmu gumós növény. A bab, az igen elvánterjedve s a paprikával együtt, mint fő nemzeti eledel ismeretes. Legujabban a lucerna (alfalfa) termelése örvend általános népszerűségnek, évente 6—7 kaszálast ad.

Sok helyen a gazdák két termést nyernek évente egy talajból és pedig előbb buzát vetve, s utána pedig tengerit.

A lábas jószág állandóan legelőn lévén, ez ideig a trágyázást nem alkalmazták, csak újabban kezdik egy s más helyen gyűjteni s alkalmazni. Igen eredeti, hogy a talajokban bár némely helyen már 20—30 év óta folyton kapásnövényt termelnek egyfolytában, ezen talajok még sem merültek ki. Ennek magyarázatául

pedig szolgáljon az, hogy a területek átlag minden 30—35 napban egyszer meg lesznek öntözve, s e víz pedig mindig hord magával finom iszapot s mindig új és új termékeny réteggel borítja be a talajt.

A tengerit 20—25 cm. mélyen szántásba, kézzel, vagy fafuró segélyével ültetik; e mély ültetésnek magyarázata az, hogy a fektalaj hamar kiszáradna, ha a Magyarországon szokásos mélységre ültetnék, úgy ez hamar el is pusztulna.

A tengerit kapával művelni nem láttam, ezt egy mankós faekével végzik, ugyancsak a töltögetést is evvel végzik s e munkánál alkalmazva ezen ekére egy kerek falapot, mely a földet a tőkéhez tolja; öntöző-árok készítésére egy farrot helyeznek ezen ekére, hogy egy kissé szélesebb árkot szántson. Mexikó e területein a vegetáció igen változó, úgy hogy egyik helyen a narancs igen szép fejlődésnek örvend, s alig 10—20 km.-re a tenger színe feletti magasság változásával, a burgonyának, valamint a fenyvesek régiójának határához jutunk.

Igen nagy tért hódított a mélyebben fekvő 1200 méter tengerszín feletti magasságu helyeken a „gyapot“ termelése, mivel e növény kevés vízzel is beéri, s csupán csak egyszer, vetése után, igényel öntözést. E növény meglehetősen jövedelmet is ad, négyszögölenként várható termése 10—11 kg. magvas gyapot, melynek kilója tisztított állapotban, azaz magvastul 45—48 fillér értéket képvisel. Ugyancsak új növény vonja újabban a gazdák figyelmét magára a „qvajule“ félcserje, mely alig 3 esztendő óta

ismeretes, mint olyan növény, mely igen értékes anyagot tartalmaz az „ület“, azaz (gumit). E növény ez ideig csak vadon tenyészett, s meszes sziklák között volt tanyája, s három év lefolyása alatt ennek telepítése nem vált szükségessé, de jelenleg egy-két helyen már megkísérelték annak telepítését is.

Mexikói gazdának sok oly növény áll rendelkezésére, mely mélyre hatoló gyökérzeténél fogva alig igényel egy kevés vizet, s alig valami kulturát, s mégis meglehetősen hasznos hajt. Ilyen növények a mindenféle Magejek (kaktus). Ezen növény különféle fajtája különféle hasznos hajt, az egyik, a mely „Magey“ név alatt ismeretes, szolgáltatja az „Aquamilt“, melyből erjesztés útján állítják elő a híres „Pulcet“ 4—5% alkoholtartalmu szeszes italt. Szeszes ital előállítására használják még a „Sotolt“ is, melyből készült szeszes ital hason néven, mint „Sotol“ jön forgalomba. Ezen ital 40—50% alkohol tartalmu s előállítása úgy történik, hogy az illető kaktusfajta törzsét a levéltől megtisztítva felapritják, majd tűz felett egy kissé főzik s ezután pár napig, 2—3 napig erjesztik, s desztillálják egy közönséges serpentin-csővel ellátott lombikban.

A magas szesztartalmu italok igen elvannak terjedve ez országban; ilyenek még, a melyek ugyancsak a fenti módon készülnek e fajnövény más-más fajtájából, s mint „Tecilla“ s „Mescal“ név alatt jönnek forgalomba. E „Magey“ növény egyéb fajtáinak is megvan a maga jelentősége, pld. a „Lechuqiaból“ készül az „Ixle“, egy másik fajtájából a „Henecen“; úgy az Ixle, vala-

Dicsőárak!

Ganz és Társa, Hotherr és Schrantz felsőmagyarországi vezérképviselői.

! Takarmány kamra berendezések járgány-, gőz- és motorhajtásra; szecskavágók, répavágók, darálók, stb. !
 • Gőzekealkatrészek, gőzekevasak, kormányok, acél- és fém-alkatrészek, gőzkesodronykötelek. !
 • Kazánkovács munkák, új tűzszekrények. Malomberendezések. Diesel-, szivógáz-, benzin-motorok. !

SZILÁGYI ÉS DISKANT GÉPGYÁRA, MISKOLCZ.

Pontos kiszolgálás!

adatokat pénzsámadásunkból kivéve alább elősorolom.

A termés elraktározására 2 kazal építése vált szükségessé, mindegyik 230 cm. magasra emeltetvén. Egyéb méretek az első kazalnál 5 m. széles, 20 m. hosszú, a második kazalnál 4 m. széles, 20 m. hosszúságban.

Mihelyt egy kazal elkészült, közepét meneteliesen, domboruan építettük, a széleknél körülbelül 30 cm.-rel magasabbra. Ekkor rozsszalmából bő terítést alkalmaztunk és azonnal megkezdtük a kazal első leföldelését. Persze 230 cm. magasra földet feldobálni nem könnyű, tehát nem olcsó munka. Ez okból és az erjedés mielőbb való megindulása érdekében nem is terheltek meg, zártuk le a kazalt azonnal és teljesen, hanem első ízben mintegy 30 cm. vastag földréteget alkalmaztunk a tetőre. Ezen megterhelés is elég volt arra, hogy nyomása alatt a kazal az első 24 órában is már 40 cm.-nyit süljedjen. Célünk volt ezen első terhelés által a kazal felszine süllesztése egyrészt, hogy további földréteget már alacsonyabb nivóra kellessen dobáltatni, — másrészt pedig, hogy a zombolyai eljárás sikerültének főtenyezójét, az erjedést kezünkben tartassuk, szabályozhassuk.

Az első leföldeléssel egyidejűleg a kazal több helyén 3—4 m. hosszú vaspálcákat szurtunk be lehető mélyen és azokat megfigyelve, vártuk a változásokat. A leföldelést követő 2 nap elmúltával a reggelenként kihuzott vaspálcák egyikén már némi fölmelegedés volt észlelhető. A harmadik napon már minden pálcza belső melegségről tanuskodott. Negyedik nap délben már a kazal mellett közvetlen állva, az erjedés jellemző szaga volt érezhető, a pálczák legtöbbször pedig már bozslésunk szerint cca 40—45°-nyi erélyvel sütötte tenyerünket. Elértük tehát a vajsavas erjedés felső, a tejsavas erjedés alsó határát; ha tehát édes erjesztés volt a célunk, további földterheléssel a levegőt a kazalból ki kellett szorítanunk, hogy ez által a tulságos fölmelegedésnek, az erjedés tultengésének, az elszenesedésnek határt szabjunk. A 4 nap alatt 150 cm.-re süllyedt kazalra tehát fölhányattuk a második, további földtakarót 60 cm.-nyi magasságban.

További megfigyeléseink azt mutatták, hogy a kazal 55°-nál felül nem melegedett és a csalamádé felső rétege felszine 1 m.-nél mélyebbre nem süllyedt. A földtakaró repedéseinek eligazgatásával nem sok dolganak volt, a mi egyenletes kazalépítésre és ülepedésre engedett következtetni. Hogy az 1 m. magas földréteg a kazalszé-

leken le ne omoljon, a hol úgy is a levegővel való közvetlen érintkezés révén az erjesztés a legnehezebb, — a kazal felszínén-köröskörül a széleken 2 m. magas, egyik végükön hegyes csöveket vertünk a kazalba 50 cm. távolba egymástól, lehetőleg függőleges irányban. A csövek közeit vékony galyakkal befontuk és így képesek voltunk a sövény által a széleket is kellőképpen megterhelni, illetve a romlást a minimumra redukálni.

A learatott csalamádé kazalba hordásakor állandóan eszközölt próbamérések után megállapítottuk, hogy a 10 magyar holdnyi termő területről a 2 kazalba egyenként 1000—1000, összesen tehát 2000 métermázsa termést raktározunk be. A szakirodalom feljegyzései között találunk ugyan megemlékezést hasonló nagyságu tömegtermésekről, nekem azonban, — kivált a ideai, állandóan kedvezőtlen viszonyok mellett — ez határozottan újdonság. Megvallom.

A kazlak hőtartalma sokáig állandóan maradt, sőt a korán beállott tél miatt, 40 nap mulva, mikor kibontottuk a kazalt, még mindig mutatott cca 30° párolgó meleget.

A kibontásakor azt tapasztaltuk, hogy a zombolyai kazlak szélén köröskörül 20 cm. réteg elszenesedett, földobáláskor földdel keveredett, de fejős bivalygulyánk azért szívesen elfogyasztja, tehát kárba nem vész. Ezen elszenesedett réteg eltávolítása után előttünk áll 1 m. magasságban egy járdakeménységűre préselt massa, a mely kellemesen édeskés-savanyu, meleg illatot terjeszt, teljesen penész- vagy rothadásmentes anyag. Szine világos sárgás, barnába játszó sötét zöld. Tapintásra langyos, nem piszkít, nem ragad. Alkotó részeire szétszedhető. A tengeri csövek takaró levelei a csemegéül főtt tengeri tulajdonosságaira emlékeztetnek, maga a csötermés pedig alig változott külsőségeiben. Néhol, tán minden századik cső, szemtermése barnára erjedt, valószínűleg nagyobb levegő hézag szorult a cső mellé. Széjjelharapva a szemek ize lisztes, némileg az idősebb főtt tengeri ízére emlékeztető. A töveknél átlagosan 1" átmérőjű tengeriszár megpuhult, ujjak között összenyomható és az összenyomás tartama alatt tiszta, émelygős édes nedv jelentkezik a metszési felületen. A tengeri levelek teljesen épen, egész mennyiségökben föllelhetők, az egész massa valószínűleg jó takarmányt ad; mert tevékenységünk célja az elveszett takarmányrépa alkalmas helyettesítése.

De lássuk most, mint vélekednek az állítólagos takarmányról a legilletékesebbek: állataink.

A marhaállomány csak nagyon kis részét használják tejhozamra, csak éppen azt, a mely a gazdának kezeügyébe esik, a többi vágómarhának van szánva.

A szarvasmarhák istállózása költséges volta miatt nem igen fizeti ki magát, s innen van az, hogy a marhák állandóan legnagyobb részt ki vannak csapva az iszonyu nagy kiterjedésű legelőkre, mely területek a vízhiány miatt így értékesíthetők még legjobban, de ne képzelje a magyar gazda, hogy valami buja legelő áll a marhának rendelkezésére, nem, sőt inkább a legsilányabb, mert alig egy-két fűszál üti fel fejét sok helyen.

A kecsketenyésztés igen el van terjedve, de nagyon kis értéket képvisel, egy kecske ára 450—500 fillér közt ingadozik. A juhászat nem hódított nagyobb tért, mivel a juh gyapját mind ott hagyja a bokrok „mescites”, az akác egy fajtája törzsein, mely bokor egyuttal adja a tüzelő fát, valamint legnagyobb részt a szerszámfát is. A szép fejlődésűek szolgáltatják a kemény volta miatt elsőrendű tüzi-, valamint szerszámfának minősíthető, keménység s ellenállóság dolgában a szilfát is felülmúló faanyagot.

Az idevaló lovak legnagyobbbrészt a Spanyol-

Hazavive a majorba az első szekérterhe zombolyázottat, a legapróbb metszési hosszúságra állított szecskaavágó géppel levágtattuk; a mi annál jobban ment, minél jobban, egyenletesen tömören adogatott az etető. A gép 6—8 mm. szélességű szecskaát vágott, egyenlően feldolgozta az anyagot, levelet, szárat, fejtermést vegyesen, egyaránt. A nyert szecska puha, keveset nyirkos tapintatu, ajánlkozó külsejű tömeg. Érdekesek benne a tengeri csöböl vágott keresztmetszvények 1½—2 sor szem koszorúval köröskörül. Meg kell állapítanunk, hogy ilyen tengeri karika van a szecskaiban bőven. Fele annyi térfogatu zabpólyával keverten tettük ökreink elé ez évi október 26-án este, — a magam részéről Istenhez egész lélekkel fohászokodván. És az ökrök körülbelül fele része mohón kapott az új komedencián, a másik fele pedig visszaállott a jászoltól és idegenkedően szagolászott. A szoktatásra ráment egy teljes hét. Azóta ökreim mohó vágyakozással várják az etetés idejét és a kéroztetés negyed-órája alatt hangos szóval követelik kedvelt csemegéjüket. Megszokták a szagát, a mitől, szokatlan levén, idegenkedtek, mind szeretik. Bivaly teheneink maradék nélkül elfogyasztják jóízűen a kazal széleiről leeső elszenesedett hulladékot, ha kazalbontáskor hetenként jut szegényeknek. Megkináltuk vele lovaink finnyásabbját: ették mindjárt első alkalommal, gondolkodás, fentartás nélkül. Friss fias anyabirkák elé tettünk pár maroknyit: féltékenykedő taszigálás, mohó siettség az evésben lett a próba eredménye. Az első kísérlettel tehát meg lehetünk elégedve, minden állatunk szívesen elfogadta, bevált a takarmány.

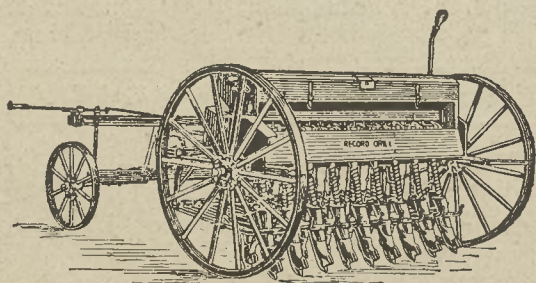
Most hátra volna még hatásában értékelni a takarmányt. Megkerestem a rendelkezésre álló szakirodalom idevágó passzusait, adatokat azonban nem találtam. Ugyanigy vélekedett kérésemre a m. kir. állat-életlani és takarmányozási kísérleti állomás is, kinek szives ígéretét birom, hogy — ha Isten életünknek kedvez, — jövőre beható állatkísérlettel, biztos adatok birtokába juttat bennünket, gazdákat. Addig tehát magamra vagyok hagyatva. Próbálok tehát.

Tudom, hogy 2000 q anyagot erjesztettem. Tudom, hogy az erjesztési veszteség jól sikerült munka mellett nem nagyobb 20—25 %-nál. A kisebb százalékért, mert fonnyadtan, kevés viztartalommal arattam a termést, — ha leütök 400 q-t, marad felhasználásra 1600 q takarmány. Ebből pedig jut 200 napi telettetést számítva ökörfejenként és naponta 10 kg. És meg-

mint a Henecen alatt is egy erős rostból készült kötélnek vagy lasonak (pányva) használt fonadékot kell érteni, mely oly erős szövetű rostból készül, hogy egy ilyen kötéllel, mely nem vastagabb 5—6 mm.-nél, pányvának alkalmazva, melynek használatában lóhátról, bámulatosak a Mexikóiak, könnyű szerrel két lovas a legszilányabb bikát is tetszése szerint elvontat. A magyar gazdának figyelmét vagyok bátor felhívni e rostos növényekből készült fonadékokra, mely innen beszerezve, persze tömegesen, véleményem szerint, jobb minőségű kötélekként alkalmazható, mint a Magyarországon használatban (már mint kéveköti aratógépek használatában) lévő „manilla“-zsineg.

Még egy pár adat felsorolásával leszek bátor a szives olvasó figyelmét igénybe venni, a melyek ugyancsak elütők a hazai viszonyokétól.

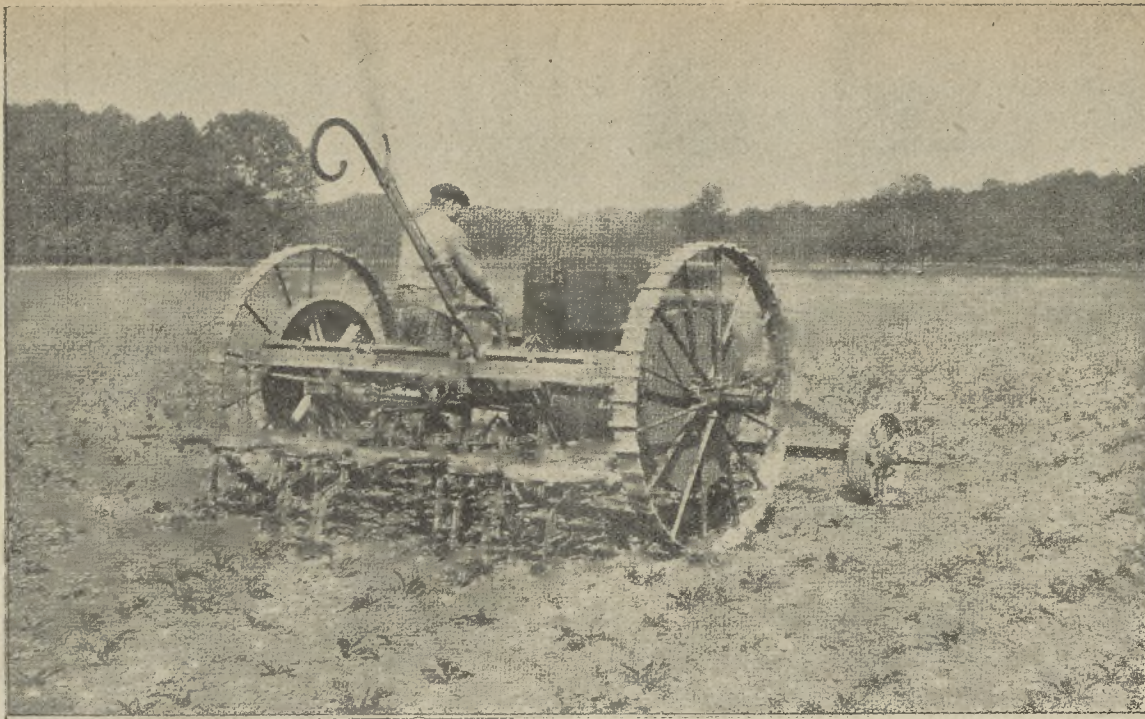
Mexikó területén a gazdasági munkákra a mulát (öszvért) használják, az ökröt vagy lovat csak kivételesen egy-két helyen. Innen van, hogy a mula ára 190—220 korona (egy közepes minőségűt érte). Szarvasmarha állomány a lakosság kis számához képest igen nagy s így ez értékéköli ennek következtéből igen sokat is veszít, oly annyira, hogy egy 600—700 kgm.-os tenyészbika ára 110—140 korona.

REKORD DRILL a legjobb páros soru vetőgép.
Losonczy gyártmány!

Kivánatra szívesen küldünk árjegyzéket.
A MAGY. KIR. ÁLLAMVASUTAK GÉPGYÁRÁNAK VEZÉRÜGYNÖKSÉGE

Budapest, V., Váci-körut 32.

139-ik ábra. Bajac automobilkapája menetközben.

marad 9600.— korona, kevesebb a 10 hold üzemköltségeivel.

Kipuhatólandó azonban a takarmány táphatásait, a felhasználást 2 irányban szerveztem. Ugyanis etetem középerős munkát állandóan végező 56 drb igásökörrrel, a melyek az etetés megkezdése után nyolezad napra esti kifogáskor mázsálva nyomtak átlagosan 615 kgot. Etetem továbbá 24 drb erős idős fehér mustra ökörrrel a javítóban, a melyek beállításakor 558 3/4 kg. súlyuk voltak. Másik 56 drb igás-ökör ellentétben ugyanazon mennyiségű szénát, szalmát eszi, csak a csalamádé helyett kap 10 kg. répát és 1 1/2 kg. korpábrakot. Állatainkat azóta nem mértem még le, de szemmel is látható, hogy a csalamádés ökrök legalább is tartanak olyan kondíciót ugyanazon munka mellett, mint a répát, korpát evők. Pedig napi élelmök kerekén 33%-al olcsóbb.

És pedig: takarmányozási költség 2 ökörrre 1 napra igásoknál:

A) Csoport:		B) Csoport:	
	fi lér		fillér
7 kg. széna	à 5	= 35	= 35
5 „ t. szalma	„ 3	= 15	= 15
4 „ polyva	„ 3	= 12	= 12
10 „ répa	„ 2	= 20	= —
1 1/2 „ korpá	„ 12	= 18	= —
10. — „ csalamádé	„ 0.5	= —	= 5
	Összesen	100	67

Tehát 200 nap alatt csupán az 54 drb ökörről már 3564.— korona a biztos megtakarítás.

Most úgy kalkulálok, hogy az állatokat, különösen a hizókat havonként mázsálva, a Kellner-Cselkő takarmányozástan igazságaival a kezemben következtetni tudok, majd takarmányomnak legalább a viszonylagos belső értékére.

Értékezesem első felében felemlítettem, hogy egy répatábla megsemmisülése késztetett a takarmány csalamádéval való kísérletezésre az állatok téli eltarthatása érdekében. 2 tábla répa-vetésünk levén az egyik, a jobb meghagyatott és házilag miveltetett; hogy valamink legyen, kényzszerűségről. Pontos adatokkal rendelkezem a répa termelési költségeiről is; tehát, mint az elpusztult répa helyettesítőjét joggal hasonlítom össze a megmaradt répa előállítási árát a csalamádé előállítási árával. Egyforma talajon, egyforma szárazságban és egyéb viszonyok mellett termeltettek.

A 40 m. hold répa az ideig, sokáig emlékezetes évben pontosan: 2712 q.

Előállítási ára:

1. Földbér à 25 korona (tényleges kiadás) korona	=	1000.—
2. Talajelőkészítés (őszi szántás nem volt) tavaszi vetőszántás trágya behuzás, boronálás à 5	=	200.—
3. Trágyázás 90.— kor. összköltségéből a répara 40 %	=	1440.—
4. Vetés, vetőmag (tényleges adat)	=	300.—
5. Nyári ápolás, szedés összesen (pénz számadásból)	=	1560.—
6. Behordás, kazalozás, földelés (pénz számadásból)	=	430.—

7. Kezelésért (általánosból)	=	140.—
8. Tőkekamat 5070.— kor. után 6 % félve kerekén	=	150.—
2712 q répa termelési költsége kor.	=	5220.—
Egy métermázsa répa előállítási ára tehát korona 1.92.		
A 10 hold csalamádé adott bezsombolyázott össztermést: 2000 q.		

Előállítási ára:

1. Földbér à 25 korona	=	250.—
2. Talaj előkészítés (tavaszi szántás, boronálás)	=	60.—
3. Trágyázás 75 korona költségéből 40 %	=	300.—
4. Vetés, vetőmag	=	42.—
5. Ápolás 2 lókapálás, 1 kézi (gyerek) kapálás	=	48.—
6. Aratás, behordás, földelés	=	240.—
7. Kezelés à 3.—	=	30.—
8. Tőkekamat 970 kor. után 6 % félve kerekén	=	30.—
2000 q csalamádé term. költs. kor.	=	1000.—

Egy métermázsa előállítási ára korona: 0.50.

Erős hitem, hogy ezen csalamádé legalább is négyszerte nagyobb tápértékű takarmány, mint a répa; tehát a mennyi takarmányérték a csalamádéban 50 fillérbe kerül, ugyanaz a takarmányérték a répában ezidén itt, került 768 fillérbe: másszóval 15-szörte olcsóbb.

Mikor fentiekben beszámoltam, hogy ezen takarmány termelésére gazdatársaim figyelmét fölhívjam; még beláthatatlan a hatás, a melyet ezen takarmány szeleskörű alkalmazása — a mit megértemel, — a gazdák állattartásában eredményezni fog. Nálunk a vázolt viszonyok között elsőrendű és állandó értékű segítséggé vált a takarmány mizeriák leküzdésében.

Végére hagytam, a mit tán elől kellett volna mondanom, hogy az értékezésben leirt termelési eljárást és alap gondolatát méltóságos gróf Teleki Árvéd ur egy hasonló tárgy hirlapi közvéleményéből vettem. Mikor a teljes sikert főnnebbiekben elismerem, egyúttal hálásan köszönöm a közleményből vett tanítást és tisztelettel kérem utólagos engedelmét, hogy a Mester nevére a takarmányt „Teleki csalamádé“-nak nevezhesük el.
Horváth János.

Automobilkapáló-gép.

A liancourti Bajac gépgyáros Franciaországban ez évben hozta először piacra automobilkapáló-gépét. A gép (lásd 139—140-ik ábránkat) 8 vetősorra van szerkesztve. Motorja egy gnom motor, mely 10 lóerőt fejt ki. A motor egy vaskeretre van szerelve, a mely 4 járókereken halad. Az első két kerék kormányzásra, a két utóbbi a hajtóerő átvételére szolgál. A motor és kiáramlási szelepei automatikusan működnek, a meggyújtás villamos akkumulátor útján, kevés önműködéssel történik. A henger lehűtését víz környezetével végzik. A vizet hűtőszekert tartja alacsony hőfokon.

A legnagyobb menetsebesség 60 cm. egy másodperczenben, a hátrafelé mozgás 20 centiméter.

A kormányzást kormányzórúd végzi azon módon, mint a vetőgépeknél. Ezt egy ember kezeli. A másik ember ellenőrzi a gép munkáját, a kapák működését. A sorok végén azon módon fordítja a vetőgépet, mint a hogyan a vetőgépet megfordítani szokták. Előnye az, hogy egyenletesebben dolgozik, mint a lókapá és nem fordulnak elő lónyomok, a melyek a lókapálásnak ismeretes hátrányai közé tartoznak.

Aratás kéveköto-gépekkel.

1896-tól—1906-ig Deering-féle marokrakó aratógépekkel arattam Nagykereskényben (Hont-megye). Mintegy 400 magyar hold termésemet évről-évre 2 ilyen aratógéppel arattam le, a melyek mellé napszámókat fogadtam párját 3 korona 75 fillérrel, de azon kötelezettséggel, hogy az aratást és cséplést végig velük végeztetem és akár esik, akár nem, munkát adok nekik és fizetem.

Ezek a feltételek kedvezők voltak, mert jelentékenyen olcsóbban végezhettem így az aratást, mint a szokásos részfizetés mellett. Az összmegtakarítás 1500—2000 koronára rugott. A 10 évben voltak erős aratások, voltak több ízben nagyon dőlt gabonák, mindamelllett az aratás ment és mindig jókor elvégeztem ezekkel a gépekkel. De sok napszámó kellett hozzájuk, néha 70—80 sem győzte utánuk a kötést.

1906-ban azonban a kivándorlás vidékemen oly nagy mérveket öltött, hogy szűk lett a munkaerő és napszámókat már nem kaptam. Kénytelen voltam részeseket fogadni, és ezekkel arattam 1907-ben is Midón azonban 1907 őszén újra szerződni próbáltam velük, követeléseiket oly magasra fokozták, hogy megharagudtam és elhatároztam, hogy kéveköto aratógépeket fogok bevezetni és azokhoz csak kevés napszámó

140-ik ábra. Bajac automobilkapája forduló mozgásban.

lévén szükség, azokat *magasabb* napszámúval meg fogom tudni kapni.

Ki is hirdetem, hogy egy arató párnak $4\frac{1}{2}$ korona napszámot és $\frac{1}{4}$ liter pálinkát hajlandó vagyok fizetni, mire 8 pár aratót sikerült szereznem, köztük 3-at 70 éven felüli aggastyánokat.

De ennek az elhatározásomnak legjobban megörültek cselédeim, mert ezeknek nejei és leányai akkor, midőn marokrakókkal arattam, sok napszámot kerestek, a mitől, midőn részes aratókat fogadtam, teljesen elestek.

Én nagy bizalommal határoztam el magamat arra, hogy kéveköttőgépekkel sokkal olcsóbban fogok aratni, mert férjcselédeimnek is azt az ígéretet tettem, hogy azok, a kik bármi módon részt vesznek az aratásban, fejenként 1 korona napidíjat és 4 deczi pálinkát kapnak, a mit azok nagy meglepéssel vettek tudomásul.

Minthogy Deering-féle marokrakókkal dolgoztam azelőtt — és azok teljesen kielégítettek, most is egészen jók — maradtam is Deeringnél, és 3 kéveköttő aratógépet megrendeltem a czég budapesti képviselője Propper Samunál.

Ára a 3 gépnek 4100 korona volt.

A legújabb fajta „*uj Ideal*“ gépeket vettem, melyek kaszahossza 1 öles (a régiekkel csak 5 lábat vágta) azonkívül rendeltem minden géphez rúdhordó taligát, hogy az igavonó állatoknak a rúdhordás ne legyen terhes — a mi kitünőnek is bizonyult — rendeltem továbbá kévegyűjtőket is, melyek a gépre fölszerelve, lehetővé teszik azt, hogy a gépen ülő béres egy lábnyomással a kévegyűjtőn levő 3–4 kévét mindig egy helyre tegye le oda, a hol a többi fekszik, a mi a kévek keresztbe rakását szerfölött megkönnyíti és olcsóbbá teszi.

Gépészemet a szerelő már a gépek összerakásánál (mert a hogy Amerikából ládákból jöttek, úgy lettek hozzám továbbítva) a gépek szerkezetével megismertette, és midőn aratáskor másodszer kijött elég volt 2 nap arra, hogy teljesen beletanuljon kezelésébe és a cselédséget is beleoktathassa.

Az aratást jul. 6-án kezdettem meg marokrakókkal levágva 29 hold rozsot és csak 10-én kezdettem el a kéveköttőkkel, de elég sok időjárás akadállyal, a melyet az itt következő aratási naplóból könnyű megérteni:

Jul. 6-án és 7-én rozsaratás 2 marokrakóval, köttözés, keresztbe hordás;

Jul. 8-án nyúlzapuka magaratás kaszálógépekkel és $8\frac{1}{2}$ hold erősen dült árpa vágása és kötése kézzel, aratók és cselédekkel;

Jul. 9- és 10-én árpavágás 35 holdon marokrakókkal;

Jul. 10. árpavágás kéveköttőgépekkel, 28 hold;

Jul. 11-én eső, szünet;

Jul. 12-én vasárnap;

Jul. 13-án buzavágás kéveköttőkkel, árpavágás marokrakókkal;

Jul. 14-én buzavágás, árpavágás marokrakókkal, este viharos eső;

141-ik ábra. Aratás kéveköttő-gépekkel Nagy-Kereskényben (Hontmegye).

Jul. 15-én 10 órakor kezdve buzavágás folytatása, árpavágás marokrakókkal;

Jul. 16-án buzavágás kéveköttőkkel és árpavágás marokrakókkal, este eső;

Jul. 17-én déli 12 órától buzavágás kéveköttőkkel;

Jul. 18-án buzavágás 172 hold buza és $137\frac{1}{2}$ hold árpa befejezése;

Jul. 19-én vasárnap délután viharos eső;

Jul. 20-án újra viharos eső, mely az összes keresztetket szétdobálta;

Jul. 21-én keresztetk szárítása és összerakása;

Jul. 22-én keresztetk szárítása és összerakása;

Jul. 23-án keresztetk szárítása és összerakása;

Jul. 24-én zabaratás 28 hold kéveköttőkkel;

Jul. 25-én eső;

Jul. 26-án vasárnap és bucsu;

Jul. 27-én zabaratás 2 drb kéveköttővel, 18 hold, 5 hold kézzel;

Jul. 28-án tavaszbuzaaratás, 8 hold, egy kéveköttővel.

A kéveköttők tehát csak 9 munkanapot dolgoztak a sok viharos eső miatt.

Le lett vágva pedig kézzel $13\frac{1}{2}$ hold.

Marokrakókkal . . . . . 126 „

Kéveköttőgépekkel . . . . . 260 „

Összesen $395\frac{1}{2}$ hold.

Azért kellett kézzel, marokrakókkal és kéveköttőkkel egyszerre dolgoztatni, mert hirtelen

megért minden, buza, árpa és zab, — csak a tavaszbuza huzta ki tovább

Gazdaságom meglehetősen partos lévén, nem lovakkal, hanem vegyesen fehér és tarka ökrökkel, a négyes fogatokat fölváltva reggel 8 órakor, délután 12 órakor, délután 4 órakor fogtam be.

Daczára a partos tábláknak, 35 magyar holdat a 3 kéveköttő egy nap alatt levágott. Flófordultak nagyon meredek partok is, a hol a munkát úgy végeztük, hogy fölpartnak a gépet üresen huzattuk föl, úgy a marha nem szenvedett.

Az első két napon sok volt a megállás, mert az emberek még nem voltak jól betanulva; de azután ment folytonosan, mint a karikacsapás. Az egyszerű béresek oly gyorsan beletanultak az elszakadt fonál behuzásába s a gép kezelésébe, hogy ezt nem is hittem volna. De megjegyzem, hogy gépészem egész nap kinn volt a gépeknél és egyik gépen rendszerint ő ült, a másikon meg sokat ültem én és fiam, ki a bécsi gazd. főiskola hallgatója.

Törés csak egyszer történt, a midőn a gép egy kis vizmosásba esett, a mikor is a buktatója eltört, de 3 óra alatt a gépész ujat csinált és a gép dolgozott tovább.

Meg kell jegyeznem, hogy $8\frac{1}{2}$ hold árpán kívül, a mely gazdag réti földben volt és nagyon erősen meg volt dőlve, a többi gabona talpon állott. A gépkezelő azonban későbbben jöven ki, ebben a dőlő árpában a gépeket ki nem próbálhattuk.

Herés árpák a gépek munkáját nem gátolták, a mint a harmat fölszáradt.

A végzett munkával és annak minőségével nagyon meg voltam elégedve. Pergésről szó sem volt, de igenis a kézzel levágott sarkakon. A kondas elégedetlen volt az aratással. A kéveköttők után gereblyézni nem kell; de mégis megereblyéztettem, mert a viharok nagy távolságra elhordták a kéveket és szétborzaszták. A kévek ezen új Deering-gépeknél már jelentékenyen nagyobbak, mint a régieknél, 18-at rakattam egy csomóba. A kévek nagyon erősen vannak megkötve. Nincs rá eset, hogy egy is szétessen. Az összerakás gyors, minthogy már a gép is egy helyre rakja le a 4–5 kévét egyszerre. A gépkopás az első évben ugyszólván nulla.

De a mi igazán kielégített, az a pénzügyi eredmény volt. Hogy ezzel tisztában legyek, összehasonlítottam a múlt évi kézi aratással.

1907-ben levágott 31 pár arató 426 holdat, aratás és cséplésért kijárt nekik rész 10%, a conventio értéke 1331 K 12 fillér.

Termett 2549·94 mm. gabona, (csak közép-termés).

Kaptak tehát az aratók:

10%, tehát 254·9 mm. rész értéke 4966 K — fil.

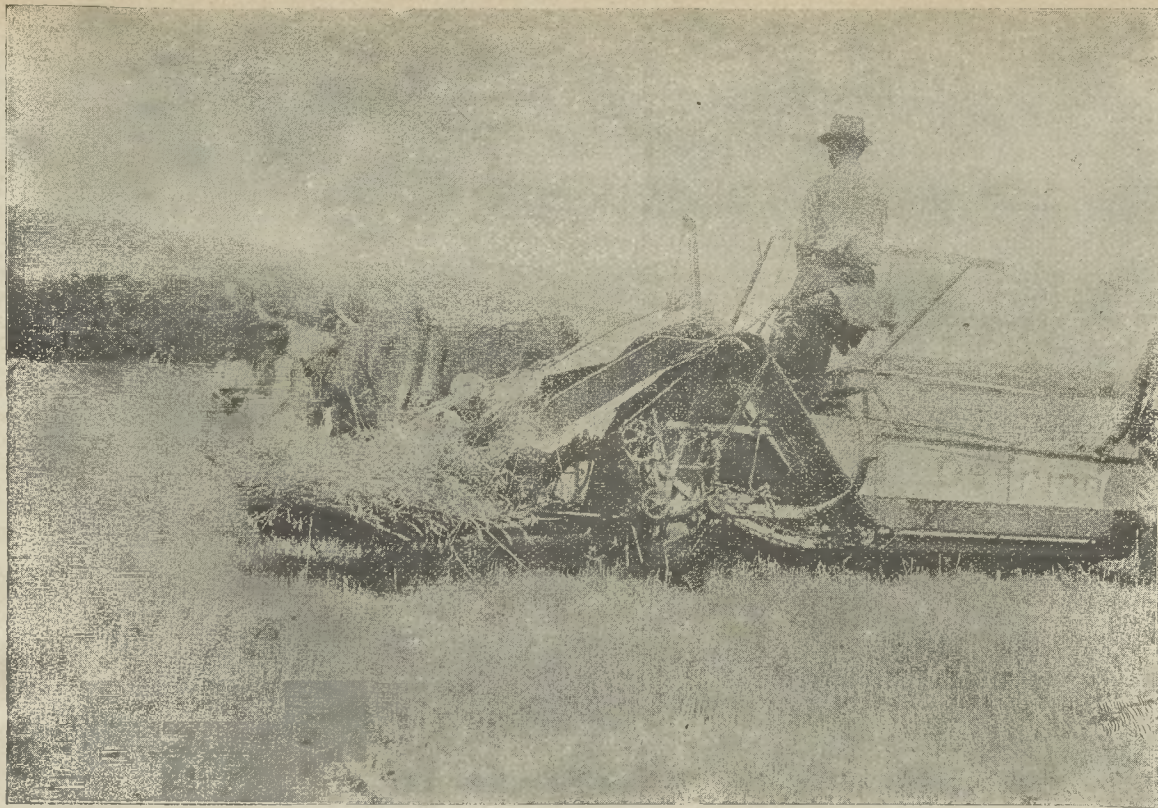
Conventio értéke . . . . . 1331 „ 12 „

Összesen 6297 K 12 fil.

1908-ban termett 2450·59 mm., (ez is csak közép-termés).

142-ik ábra. Aratás kéveköttő-gépekkel Nagy-Kereskényben (Hontmegye).

143-ik ábra. Aratás kévekötő-gépekkel Nagy-Kereskényben (Hontmegye).

Ennek 10%, 245 mm., értéke	5276 K 98 fil.
Conventio lett volna . . .	1331 „ 12 „
Lett volna a rész . . .	6608 K 10 fil.

Került pedig tényleg az aratás :

1. Cselédek 1 koronás napidijai . . .	216 K 10 fil.
Cselédasszonyok napszámja . . .	204 „ 80 „
Aratók aratás napszáma . . .	990 „ 40 „
Cséplési nap- számjuk . . .	1166 „ 60 „
Tehát munkabérek	2577 K 90 fil.
2. Kötőszineg	380 K
3. Gépolaj	30 „
5. Pálinka	260 „
5. Gépész, gazda, jutalmak	90 „ 760 K — fil.
Kész kiadás összesen	3737 K 90 fil.

Ha nem kellett volna marokrakókkal és kézzel dolgoztatnom, ez az összeg jelentékenyen kisebb lenne.

Igy is 2971 korona pénzbeli nyereségem maradt a kész aratással szemben.

Igaz, hogy 108 ökörfogat napszám, és a marokrakókba 15 lófogát napszám is fel volt használva és ez is érték, de a mi fölszántható volt, akkor azt fölszántottam aratás közben is és igámnak ugyis jóformán pihenni kellett volna. A ki azonban akarja, vegye számításba 6 koronával napját, a mikor is a pénzbeli haszon 738 koronával kevesebb lenne.

De még így is nagy a haszon és tegyen bárki, a mit akar, de én többé mással, mint kévekötőkkel aratni nem fogok. Ha dőltek lesznek a gabonák? Akkor 4—5 nappal tovább fog tartani az aratás — és talán többet kell kézzel levágni — de még akkor is le fogja verni a kévekötő a kézzel aratást és a mi fő az aratók folytonos béremelése miatt nem kell boszankodnom, nem kell őket kiszolgálnom, nem kell minden táblánál velük külön alkudnom, hanem független vagyok.

A mi pedig a sociologiai hatást illeti cselédeimre, ezeknek ez a kis mellékereset oly jól esett, hogy változaskor egy sem akart elmenni, a gépeket pedig óvta és védelmezte, mert hát neki is jó fejős tehene. A kik vesztettek, csak a barsapáti tót aratók voltak.

Ordódy Lajos.

Fowler-féle ruganyfogu gőzporhanyító.

Az ideai száraz ősszel nagy szerencsése volt azoknak a gazdaságoknak, melyek gőzekével rendelkeztek, mert daczára a nagy szárazságnak, földeiket tavaszi alá fölszántották, holott más gazdaságok földjei szántatlanul mennek a tavaszba. Hogy ez mit jelent, azt tudja minden gazda.

A diószegi gazdaságban, ugyszintén a tótme gyeri gróf Károlyi Lajos-féle uradalomban nagy csodálattal nézték ez őszön J. Fowler új gőz-

porhanyítójának munkáját, a mely a tarlószántást van hivatva végezni. El is végezte daczára az imminens szárazságnak kitünően egész 60 kat, tehát 80 magyar holdat végezve egy nap alatt.

Tallmayer Viktor tanár ezen eszközről a következőket írja :

Egy tarlóhántó eszközzel, mint azt ujabban Fowlerék az ő forduló rendszerű porhanyító boronájuk módszere szerint épített, és a mely a két gőzeke mozdony között ép úgy lesz ide-oda vontatva mint amaz, a talajt 5—8 cm. mélyen teljesen fölívágja és felporhanyítja s azután egy utána akasztott deszkasimitóval a legfelsőbb réteget a tarlóval együtt mintegy porhanyó takarót fekteti oda, lett a próba Tótme gyeren megtartva.

Ezen eszközzel a gyomok ép úgy megsemmisülnek mint a tarló hántással, és a keskeny felső termőréteg megporhanyítása folytán a föld nedvessége megóvatik, mert a hajcsévéesség megszakittatik, akár csak Campbell módszere szerint.

Ezen eszköznek még fő tulajdonsága az ő nagy munkaképessége. Ugyanis 5'18 méter szélesség és 1'5 méter másodpercenkénti haladással nyári napokon közvetlenül az aratás után naponkint 30—35 hektárt, illetve 52—61 katasz-

trális holdat, vagyis 60—80 magyar holdat képes megszántani.

Ha tehát figyelembe vesszük, hogy a gőzeke most már nemcsak a mélymivelésre szolgál, hanem a sekély szántást is elvégezi, sőt e mellett a tarlóbuktatást is bírja végezni, de figyelembe véve azt, hogy a répakiemelést is bravurosan végzi, és ujabban már a gőzextirpatirozás is megoldható, nem nehéz megértenünk, hogy a gőzszántás fejlődésével a fogatos igák használata mindinkább szűkebb térre szorul, s e mellett a termelés sokkal biztosabbá válik. Nem is lep meg, hogy kiváló gazdák meglepetésszerű csodálat hangján beszéltek ezen új eszköz nagy előnyeiről.

Olesó kukoriczagoré.

Azt hiszem, hogy nem vesztegetem hiábavalóságra az időt, a mikor az olesó kukoriczagoré építési módját gazdatársaimmal a Gazdasági Lapok hasábjain megismertetni kívánom, melynek különösen akkor van létjogosultsága, ha a természet bő kukoriczatermással áld meg bennünket gazdákat és nem áll megfelelő és elegendő helyiség rendelkezésünkre, hol termésünket biztos helyre tehetnénk, hogy ne legyünk kénytelenek termésünket potom áron elvesztegetni vagy a biztos megromlásnak kitenni. Egyszerűen minden élelmes gazda úgy segít magán, hogy felállítja lécekből, szőlőkarókból, vendég- és nyomórudakból az összerakható, olesó kukoriczagorét, melyben a kukoricza biztosan és minden hiba nélkül, a legkevesebb veszteséggel eláll, mert a tyukok, varjuk nem tudják leenni a széleken levő csövekről a szemet, mivel az oldalán nem tudnak megállani. Olesóságához nagyban hozzájárul, hogy a nyár folyamán a takarodáshoz szükséges vendég- és nyomórudakat itt felhasználhatjuk, melyekre jövő takarodásig szüksége ugy sincs a gazdának, a helyett, hogy valahol a színekbe hevernének, a góréba állítjuk őket, miáltal ezek is jobban ki lesznek használva, még az is előnyéül szolgál ezen górénak, hogy bárhol, minden szakértelem nélkül felállítható és minden gazda tetszése szerint kisebbre vagy nagyobbra, terméséhez arányitva állíthatja fel. Lehet felállítani kettős és egyes, hosszabb vagy rövidebb góré; a ki sok kukoriczát akar ilyen összerakható góréba elhelyezni és szőlőkaró nem áll rendelkezésére, az okosan cselekszik, ha kettős góré állít fel, mert ennél a léceket nem kell eldarabolni, a kinek pedig elegendő szőlőkarója van, az építhet egyes góré, mert a végeket szőlőkaróval lehet berakni.

A góré építése a következőképpen történik : Ha kettős góré akarunk építeni, akkor a vendégradakat négy sorába állítjuk le a földbe és pedig olyformán, hogy a két külső köz, a hova

144-ik ábra. Fowler-féle ruganyfogu gőzporhanyító.

a kukoricza lesz öntözve, 160 centiméter széles legyen, mert a körülrakott léczek 10 centimétert még fölvesznek, akkor a göré belseje 150 centiméter széles marad, mint a 145-ik ábrán látható, már most, ha a rudak levannak állítva, azokat jó erősen le kell tömni, hogy szilárdan álljanak, a két külső közben gerendákat vagy 160 centiméter hosszú vastagabb fadarabokat rakunk le minden méterre, ezekre jönnek a fenék deszkák, mikor a fenék készen van, elkezdjük a rudak belső oldalán a léczeket körül rakni, úgy, hogy a sarkokon keresztezzék egymást és

hogyan jelenlétem nélkül kifogástalanul felállítják, tájékozásul szolgáljanak a bemutatott ábrák.

Gáspár Mihály,
intéző.

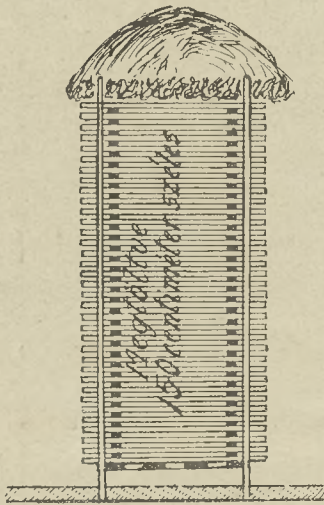
A korai és jó dinnyetermelés.

Magyarország alvidékén ott, a hol homokos talaj áll rendelkezésre, nagyon kedvező a dinnyetermelésre, nem is megvetendő termelési ága ez a gazdaságnak, sőt, ha a megfelelő

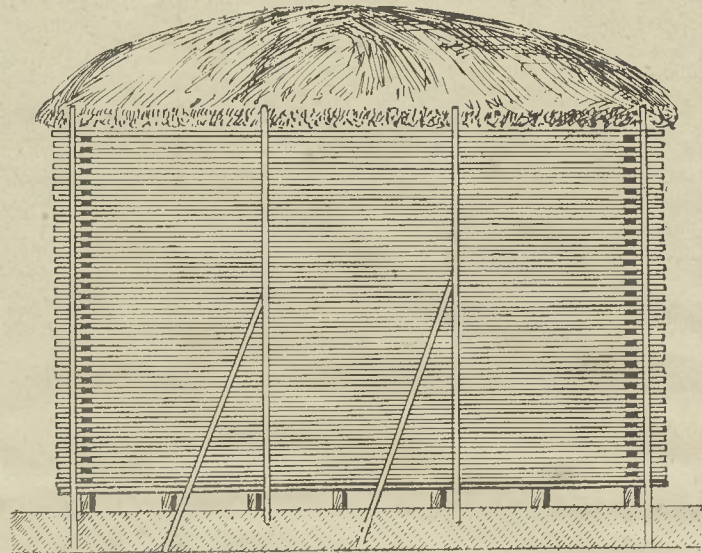
vastagra, az így letaposott trágyát nyers állapotba elvagdadják 15-15 cm. □² darabokra és sorba rakják a kunyhó fenekén oly módon, hogy közbe a koczkák között homokot szórnak, hogy az össze ne ragadhasson s az ily módon elhelyezett trágyakoczkákba négy-négy szem dinnyemagot ültetnek, a magra televényföldet tesznek és a földet locsolással s a kunyhó falának déli oldalán nappalra való eltávolításával, nevelik a dinnyepalántákat mindaddig, míg a tavaszi idő elég kedvező arra, hogy a palántákat a trágyakoczkákkal együtt a szabadba kirakhatják.

145-ik ábra. Kettős göré végről nézve.

146-ik ábra. Egyes göré végről nézve.

147-ik ábra. Léczgóré oldalról nézve, 3 öl hosszú.

minden lécz között hézag maradjon, 1 méter magasra rakjuk a léczeket, jöhet bele a kukoricza, mikor ez megtelt újból rakunk rá léczeket és így tovább mindaddig folytatjuk, míg csak föl nem értünk a rudak végéig, ekkor a két görén rudakat vagy deszkákat rakunk keresztül, körül a szélre még deszkákat fektetünk, hogy nagyobb eresze legyen és szalmával vagy tengeriszárral jól befödjük és lekötözzük.

Az egyes göré szintén a fent leírt módon készül, avval a különbséggel, hogy ennél csak két sor rudat fogunk beállítani 160 centiméter távolságra egymástól. Cél szerű a göréket, ha magasra lesznek rakva a sarkok után következő rudakat a földtől 2 méter magasságban megtámasztani, hogy ki ne hajoljanak és el ne törhessenek. Kettős görénél a közt, a külső támadék irányában ki kell feszíteni, hogy a belső rudak se hajolhassanak meg és még a támadék fölött egy öl magasságban a két egymás irányában levő rudat kötéllel vagy kampós vassal kell összekötni, ilyenformán 5-6 méter magasra lehet a görét felrakni és kevés helyen igen sok kukoriczát elhelyezni.

A kezelésem alatti bér gazdaságban már hét év óta ilyen összerakható görébe szedtem a kukoriczát, a munkások már úgy megtanulták,

lellemmel üzetik, nagyon jól is megfizeti a vele járó fáradságot.

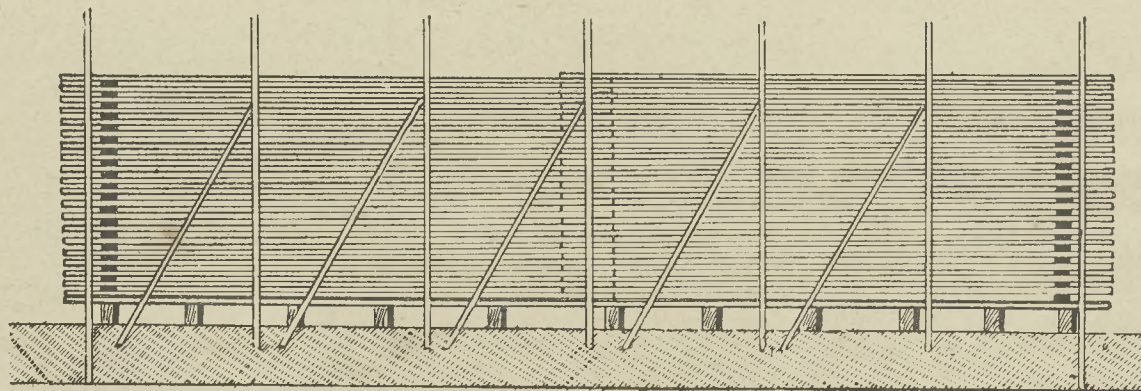
Lent Romániában volt alkalmam a Duna mentén megfigyelni a bolgár kertészek korai dinnye termelésének eljárását, azok ott, mint igen szépen jövedelmező ágát a kertészeti termelésnek, a sárga- és görögdinnyetermelést, a Duna mentén a Dobrucai szigeteken következő módon termelik.

A mint a tavasz a hóolvadással jelzi közele-

Az ily módon kirakott dinnyepalántákat oly módon védik az éjjeli hűvösebb időjárástól, hogy a palánta körül leszurnak négy fűzvestőt és arra egy gyékényponyva darabot, vagy rossz zsákdarabot vetnek s a széleire a ponyváknak vagy földet hánynak, vagy vesszővel leszurják, hogy a szél le ne dobhassa, nappalra természetesen azokat leszedik.

Ily módon már június közepén a dinnyét Braila és Galacz dunamenti nagyvárosokba csolnakokon szállítják; vigyáznak azonban arra, hogy a dinnye közepében ne legyen tök, vagy uborka vetve ne legyen, mert azáltal a dinnye, mivel virágzás ideje alatt himporkeveredés kikerülhetetlen, a dinnye oly változást szenved, hogy annak íze teljesen elvesz.

Ezen szomorú jelenség következtében írom jelen soraimat is, mivel Szabolcs- és Szatmár-megyébe utazva, mindenütt azt tapasztaltam, hogy a dinnyetermeléssel foglalkozó gazdák minden fél, vagy egyholdas dinnyeföldjüket, hogy a szomszédétól megkülönböztethesse, sütő- vagy takarmány-tökkel vetette körül, misem természetesebb, mint az, hogy az ily módon termelt dinnyét ha az ember megkóstolja, mind tökizű és élvezhetetlen, ennek oka azután az, hogy ha elviszik waggonszámra eladni az ily dinnyét,

148-ik ábra. Léczgóré oldalról nézve, 6 öl hosszú.

dését, a bolgár kertészek már a leendő dinnyeföld szélén, a mit rendszeren egy délnek fekvő lejtő oldalán készítik elő, nádkunyhót építenek oly módon kelet és nyugatnak véggel állítva, hogy annak déli oldalát nádból font el és visszahelyezhető módon készített fal képezi.

A kunyhó földjére hordanak 15-20 cm. tiszta marhatrágyát és azt letapossák 12-14 cm

UJ!

UJ!

UJ!

Egygéprendszerű gőzsántás.

(Egy ölet fogó 7 vasu ekével.)

Csekély befektetés. Olcsó üzem.

Tökéletes munka.

Referenciák az egész országból kívánatra rendelkezésre állnak.

Egyedüli gyártója:

Első Magyar Gazdasági Gépgyár R. T.

Budapest, VI., Váci-ut 19. szám.

egy hétig is vándorol távol vidéken vele az eladó, míg értékesíteni tudja, egyik állomásról a másikra küldve a feladott árut, mert a dinnye rosszassága miatt egy helyben azon tuladni nem tud.

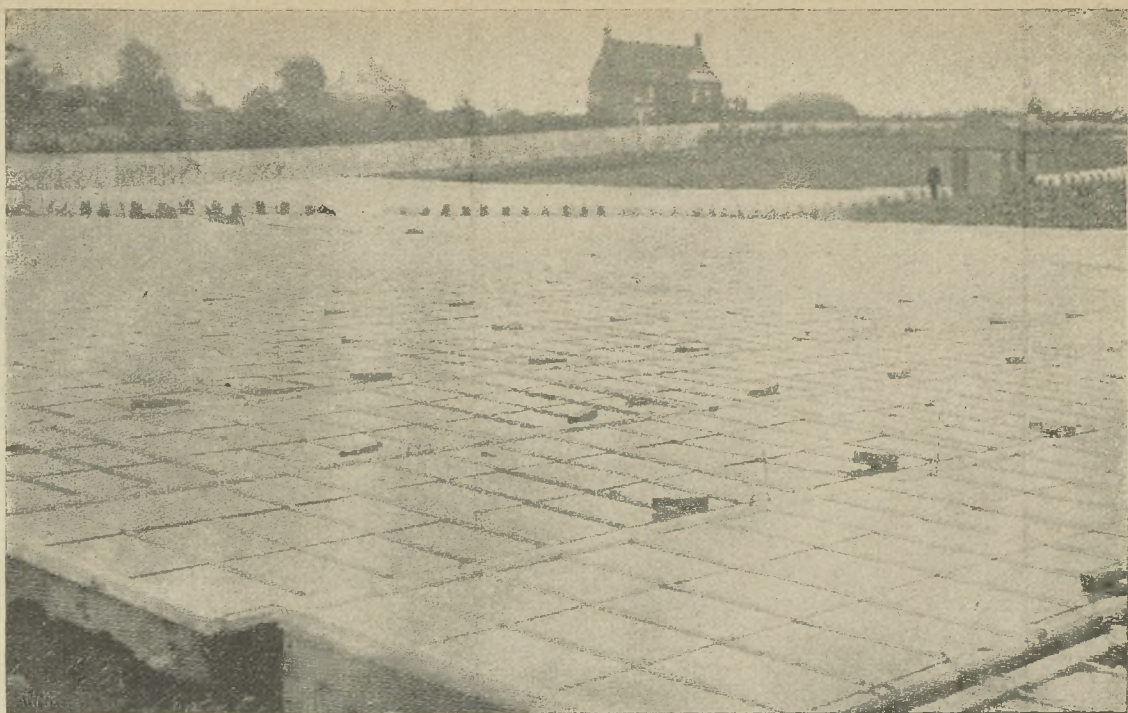
A dinnyének a kereskedők métermázsájáért, mikor még kezdetén van az érés, 6—7 koronát is fizetnek, mikor azonban már nagy a kínálat, 2—3 koronáért veszik, átlagban 4 korona ár elérhető a jó dinnyéért.

Tekintve, hogy egy kat. holdon 150—170 métermázsra jó dinnye termelhető, ez holdanként 600—680 korona bruttó-bevételt eredményez.

Ha már ily szép jövedelem elérhető a dinnyetermeléssel, érdemes lenne azt nagyobb figyelemmel is termelni, mert azon vidékek dinnyetermesének jó híre, a hol tököt a dinnye között nem termelnek, állandó marad és biztos piacot nyer az értékesítésre, de a hol arra gondot nem fordítanak, annak a vidéknek csak töküzü dinnyéje fog teremni és pár év alatt annyira rossz híre terjed, hogy annak piacot nem fognak tudni teremteni, de azok, a kik arra gondot nem fordítanak, hogy a dinnye tökké át ne változzon nem is érdemlik meg, hogy termelésüket értékesíteni tudják, mert azok a fogyasztó-közönség zsebéből a pénzt rossz áruért kívánják kivenni.

A dinnyetermelés ezen fontos tényezőjére jó lenne, ha a gazdasági egyesületek a gazdakörökben tartott előadások alkalmával a dinnyetermelő kiscgazdákat figyelmeztetnék, hogy tökkel keverve a dinnyét ne termeljék, hanem még a töknek azokban a dülőkben való termelését is tiltsák meg, a mely dülőkben a dinnyét termelik.

Jaloviczky János.

149-ik ábra. Az uborkamelegággyak látképe.

primeurtermelést, azzal a szándékkal, hogy a francia üdészetet Angolországban meghonosítsák.

Köztudomásu dolog, hogy a francia zöldség- és gyümölcstermelés Londont áruival elárasztja, nevezetesen, a mióta a szállítás a refrigerátorvagonokkal oly fényesen bevált és az áru páratlan friss kondícióban érkezik London piacaira. De a brit a kontinens versengését csak akkor kedveli, ha az európai szárazföld izlésének, piaci árának és a kívánt nagy quantumoknak megfelel és eleget tesz. A francia zöldség-árut tonnánként 95 shilling (114 kor.) szállítási díj és egy napi ut terheli, a mi tetemesnek mondható.

A kirándulás tapasztalatai imitt-amott Angliában mégis hasznosították, a mennyiben francia mintára üdészetek jöttek létre s ezeket ismerteti a „Gold producing soil” című mű. Nevezetesen az *evershami* és *tatchingi* 5—5 acre-nyi (1 acre 1100 négyszögöl) telepeit írja le berendezéseivel együtt.

Az első év befektetési költségei acre-enkin a következők: 312 melegágy darabja 1 £ 8 sh —2 £, 8400 db üvegharang dbonkint 11 pence (1.10 kor.), trágya 1 acera 240 £ értékben, tonnánként 6 pence trágya- és 5 sh. 11 p. szállítási árakkal. Azonkívül 3 munkás dolgozik 1 £ bérért hetenkint. Ezekhez jön a telep egy párisi kertészének évi fizetése 150 £-al. Azután hozzájön a föld bérlete 1—4 £-al, vagy a földvételár kamata, a vízvezeték berendezkedése, a közel fekvő folyó vizének felhasználásával, a víztorony és rezervoár felállítása, a gyékény vagy szalmatakarók, a szükséges kosarak a trágya hordozására, kosarak az áru elszállítására, melyek a vasuton a teleptől a piacig ide-oda járnak, az iroda költségei és a telefonbérlet és esetleg bevezetése stb. Az utóbbi igen szükséges, mert a piaci ár változásait majdnem óránként az eladónak ismernie kell, a legkedvezőbb konjunkturák kihasználása céljából. Így tudjuk meg, hogy 1600 £ (38.400 kor.) befektetésre van az angol üdészeti kertésznek szüksége acre-enkint.

A francia kertész három évi időtartamra szerződöttet. Fizetése 150 £-al később esik és a további üzemköltség évenként 1 acre-ra már csak 200 £-ban állapítható meg. Igaz, hogy 1600 £ nagy befektetés, de a tiszta haszon évenként 14.400—16.800 korona, sőt több is, vagyis 37.5—43.75%.

A berendezés minden részleteivel e helyen nem foglalkozhatunk, csak annyit, hogy 690 12 láb hosszú, 4'—6" széles melegággyak kellenek acre-nkint és ha házilag készíttetnek, úgy 966 £-ba kerülnek. Az üvegharangok ennél 195 £-tal kevesebbe jönnek. A melegágy szekrénye 1 1/4" vastag vörös fenyődeszkákból készül, mely mellső oldalán 15", hátsó oldalán 17" széles és négyzetesen 3' vastag tölgyfalabakon áll, mely utóbbiak srófok segítségével erősíttetnek a rá-mákhöz. A szekrény kissé ferdén fekvő állást kap a nap sugarainak felfogása céljából. A szekrények azonfelül szükség szerint egy helyről a másikra transzportálhatók.

A „Gold producing soil” című könyv persze részletes tervrajztláblázatokat is mutat be olvasóinak (kiadja a Fred. Steel & Co Ltd cég Lightfil Mills Stroud Glos. England).

Néhány illusztrációt mi is bemutatunk az eveshami telepről. Az 149-ik ábra az uborka-

Francia üdészeti zöldségkertészetek Angliában.

Ez év május havában T. Newsome Dudbridge tanár tollából eredő mű jelent meg Angliában, mely részben a francia konyhakertészetek meghonosítására hívja fel a figyelmet, részben pedig a már megejtett kísérletekről számol be. A mű kiadását az is siettette, hogy a néhány év előtt angol kertészekből alkotott kiránduló csoport Páris környékén tanulmányozta a modern

150-ik ábra. A júniusban leszerelt üvegharangok látképe.

**BENZINMOTOROK, GŐZLOKOMOBILOK, UTIMOZDONYOK, GŐZ-
CSÉPLŐGÉPEK, ARATÓGÉPEK, LOSONCI VETŐGÉPEK, RESICAI
ACÉLEKÉK, KALMÁR-FÉLE ROSTÁK, TELJES MALOMBEREN-
DEZÉSEK, STB. STB.**

KIVÁNATRA SZIVESEN KÜLDÜNK ÁRJEGYZÉKET ÉS KÖLTSÉGVETÉST.

A MAGYAR KIR. ÁLLAMVASUTAK GÉPGYÁRÁNAK VEZÉRÜGYNÖKSÉGE, BUDAPEST

V. VÁCZI-KÖRUT 32.

telep melegágyait mutatja be, az 149-ik pedig az üvegharangokat, melyek júniusban a használatból kivétnak és elrakatnak.

Felhívjuk még olvasóink figyelmét, hogy Evesham férfigyakornokot, a Lady Warwick fenhatósága alatt álló Tatcham-i pedig az ottani női háztartási iskola női növendékeit az előirt tan- és tartási díjak mellett felfogad. *B. G. F.*

KÖNYVISMERTETÉS.

Mezőgazdasági munkák és teendők. Hónapról-hónapra a mezőgazdaság minden ágában. Szerkeszti Kodolányi Antal. A magyar gazdasági írók nesztora, az ősz fűrtözetű, de most is fiatalos hévvel gondolkozó, minden jóért és üdvösért lelkesülő, a hasznos munkára mindig kész Kodolányi bácsi, lepte meg a nálánál jóval fiatalabb gazdasági író-növendékeket egy igazán becses munkával. A ezime mindent megmagyaráz. Emlékeztető ez a gazdáknak arra, hogy kellő időben iparkodjanak végezni dolgukat, mert hát csak úgy ér sokat a gazdasági munka, ha akkor lesz elvégezve, a mikor az ideje megjött. Nem mondjuk, hogy akad sok gazda, a kinek a figyelme elől jár mindig egynehány ezer lépéssel és midőn a jelen feladatait csinálja, már ott motoszkál a fejében jó előre, hogy minek is kell jönni azután. De csináljunk egy kis becslést és mondjuk ki, hogy 90%-a a gazdáknak, nolens-volens Pató Páloskodni szokott. A sok gond között el is felejt, hogy ezt kellene, meg azt kellene megtenni. Pedig ha állandóan az irásztalan tartaná ezt a hűséges emlékeztetőt és dátumok szerint olykor-olykor bele pillantana, sokszor jól esnék neki a figyelmeztetés. Fiatal gazdákról nem is beszélünk, azoknak még nincs is eléggé pallérozva az eszük arra, hogy a kellő előrelátással birjanak. Azok nagyon hálásan vehetik, hogy a jó Kodolányi bácsi helyettük is gondolkodik, mikor ilyen becses könyvet megirt. Atlapoztuk a könyvet és azt mondhatjuk felőle, hogy oly körültekintő gondossággal van az megírva, oly precízitással van a mezőgazdaság minden ágazata figyelembe véve, hogy igazán csodálkozunk kell a mi tiszteletreméltó nesztorunknak, a ki jövő évre már 50 esztendősi írói jubileumát fogja ünnepelhetni ezen irodalmi bravúrján. Ez a praktikus könyv előreláthatólag gyorsan otthonos lesz a gazdák könyvtárában. Kiadja a Pátria irodalmi vállalat, Budapest, Üllői ut 25. Ára 3 korona.

Az országos gyapjuminősítő intézet czimen, *dr. Rodiczky Jenő*, a gyapjuminősítő intézet igazgatója, gazdasági akadémiai igazgató és cs. és kir. asztalnok tollából eredő igen csinos kiállítású és illusztrációkkal bővelkedő, az orsz. gyapjuminősítő intézetet és berendezését ismertető füzet jelent meg. *Dr. Rodiczky* jeles tolla gyönyörűen írja le az intézetet, mely amugy is az ő vezetése mellett európai hírnévre tett szert. Az intézet 10 évi fennállásának emlékeül adatott ki most e könyvecske, melyben a juhászatot üző és gyapjutermelő gazda mindazt megtalálhatja, a mire szüksége van. Alkalmom adatik egyuttal, mint a műben olvassuk, a magántermelőnek az intézet révén termelvényét alaposan megvizsgáltatni. *Dr. Rodiczky* a főérdem, hogy az intézet ily elsőrangú lett, s őt ebben ernyedetlenül fárado tisztikara támogatja. Örömmel tudatjuk azt is, hogy a gyapjuminősítő intézet 10 évi fennállásának jubileuma, egyszersmind kitűnő igazgatójának 40 éves írói jubileumával esik össze. A mindenképen jubiláló, *dr. Rodiczky* igazgatónak ezuton is szerencsekívánatainkat tolmácsoljuk.

KÉRDÉSEK ÉS FELELETEK.

Kérdés. Ló izzadása.

Van egy szép 4½ éves kanczám, a mely párjával hámban pompásan üget, — de alig halad egy-két kilométert, máris izzad. Gyengeség ez, vagy egyéni sajátság? *Z. B.*

Kérdés. Szalmahiány pótlása erdei lombbal.

Szalmám aggasztóan fogy, nemcsak aljazás miatt, hanem mert a kevés szálas takarmányt is pótolni vagyok kénytelen szecsakával. Előreláthatóan február végén nem lesz egy szál szalmám sem. Venni a tulmagas árak miatt lehetetlen. Egy nem távol eső erdőbirtokos hajlandó 600 holdas cser- és tölgyerdejének lombját illő árért rendelkezésemre bocsátani. Az illő ár? Az itt a kérdés! Suly szerint ér-e annyit az erdei levélhulladék, mint a szalma? Van-e annyi nedvfölszívóképessége? Ezzel nem vagyok tisztában. Erre nézve szives fölvilágosítást kérek, hogy árajánlatomat megtehessem. *Gy. P.*

Kérdés. Mily ták alkalmasak bányafákul?

Akác-, cser- és pinus silvestris-erdőkkel rendelkezem és tekintettel arra, hogy a szénbányászat mind nagyobb mértékben veszi igénybe a bányafákat, erdőüzememet arra óhajtom fejleszteni, hogy bányafákat termeljek. Ezen említett fánemek alkalmasak e bányafáknak, milyen méretek szükségesek ahhoz, hogy teljesen megfelelő legyen vágásra a fa törzse? *L. D.*

Kérdés. Takarmányrépa pénzértéke.

Milyen pénzértékkel vehetem a tejgazdaság és hizlalásnál számításba a takarmányrépa métermázsájának értékét? *L. L.*

Kérdés. Mit termesszek az elmaradt buza helyett?

Buzámnak csak 3. részét voltam képes elvetni, annak egy részét is csak deczemberben. A mit el is vetettem, csak részben van csirában. Sorsa kétséges. Nem lehetetlen, hogy buzatermésünk elmarad vagy részben, vagy egészben is. Gazdátársaimmal tanácskozunk, hogy mit vessünk a nem sikerülő, vagy el nem vetett buza helyett. Némelyek a tavaszibuzát ajánlják, de csak akkor, ha korán nyílik a tavasz. Mások az árpát, megint mások a zabot, és némelyek a kukoriczát. Csak elvéve ajánlanak czukorrépat. Földem mindenre alkalmas, sik fekete föld. Nagyon óhajtanám, ha gazdátársaim ezt a kérdést szélesebb körben tárgyálnák, hogy esetleg valami praktikus ideákra juthatnánk? *N. M.*

Kérdés. Szőlőlugas korai fajtákkal.

Egy hosszú, délnek álló falam mellé szőlőlugast óhajtok ültetni nagyon korai csemegefajtákkal. A szőlőt ugyanis értékesíteni óhajtom és csak a nagyon korai szőlő hoz a konyhára. A chasselasok szerintem későn érnek, — a muskotályok szintén. A Madeleine d'Angevine külseje igénytelen, nem piacos. Milyen korai fajtát ültessek, mely szép is, jó is, tetszetős is? *Cs. L.*

Kérdés. Tavasszal mikor kell elhnteni a salétromot buzák, rozsok, árpák és zabokra?

Vetéseim nagy részét salétromozni akarom tavasszal. Mikor tegyem ezt; a tavasznyíláskor azonnal, vagy később jobb-e ezt tenni? *N.*

Kérdés. Törkölyt párló kazánok beszerzése.

Kérek tisztelt gazdátársaimtól felvilágosítást, melyek a legjobb törkölypálinka-főzőkazánok, hol kaphatók és körülbelül mi az áruk. Ugy mondják, hogy valami kis géppel összekombinált pálinka-főzőeszköz volna ezidőszerint a legjobb, és czélszerű a törkölyt a borseprővel együtt kifőzni. *U. F.*

Felelet. Ló kehességének elfojtása című kérdésre.

A Datura Stramonium, a fehér kelyhes virágú bolondító esalmatokkal szokták a cigányok és nyomukban mások a ló kehességét egyidőre elfojtani. Ennek a mérges növénynek érett magjából kevernek a ló abrakjába, s akkor a lónak elmulik a nehéz lélekezete egy időre. Előbb zöld takarmánnyal tartják a lovat, vagy ha ez nincs, sok vízben főllágyított takarmánnyal egy hétig, és este éhomra beadják a Datura magvakat és pedig 25—45 grammot félliter vízben. De ezzel csak egy néhány órára lehet a bajt eltojtani — a vásár idejére. Én azt hiszem, hogy a kérdéses lónál a vásárláskor a baj nagyon kezdetleges volt és csak később fejlődött ki; mert 6 hétre alig képesek szert adni, a mivel a bajt a felismerhetlenségig elfojtani lehetne. *B. állatorvos.*

Felelet. Fertőző hüvelyhurut gyógyítása című kérdésre.

Bars megyében sok tenyésztből a bajt kiirtotta egész gyökerezen, *Bogner* lévai állatorvos, a bissulin kapsulákkal. *M. M. intéző.*

Felelet. Ölesó szekérszín építése című kérdésre.

A 20 bére-szekerre való istállót a végén egy kis kamrával és a másik végén pajlával szecsakázásra a következőleg állítanám elő. A szint magát 40 méter hosszúra csinálnám, 2 métert hagyva egy szekerre, a szín szélessége 4 méter legyen. Az oszlopok tölgy vagy akác-támlákkal együtt szilárd alapzatú 2 és fél méter magasak. A kamra- és pajtafundamentum kő vagy téglá, a falak vályogból vagy fecskerakásból. A földel cserép, mert ez a legolcsóbb. *P.*

Felelet. Korpa, zab és takarmány helyes-e lovaknak című kérdésre.

Hasonló helyzetben vagyok, mint kérdésttevő, kevés a zabom, kevés a takarmányom s igaz-lovam is sok van. Én a kérdést ekként oldottam meg. A lovak csak szecsakát kapnak. Fejenkint és naponkint kapnak 3 kg. hereszecsakát, melyet 9 kiló árpaszalma-szecsakával keverek. Ehhez kapnak darabonkint 2 kg. buzakorpát és ezt a szecsakával ládába összekeverve, kellő erjesztés után, a honnan füles kosarakból kapják az adagukat. Ezenkívül kapnak fejenkint 6 liter zabot reggel. Így el vannak lovaim. Nem fogynak, pedig állandóan dolgoznak. Próbáltam már teljesen is pótolni korpával a takarmányt és zabot, de így lovaim nagyon lesóványodtak. Kiegészítésre a korpa czélszerű, de mint főtakarmány, a mint én tapasztaltam, nem válik be.

Felelet. Luczernás följavítása című kérdésre.

A luczernások sikere attól függ, hogy talál-e gyökereik bőven foszforsavat és kálit a földben. Persze általában viz ne legyen. Ha gyengül a luczernatermés, akkor fölfehető, hogy éheznek e két táplálék után. Homokos földben mindkettő, agyagosban csak a foszforsav után erőteljes felültrágyázással a bajon segíthetünk. Tavasszal szuperfoszfátot s ha kell fahamut vagy heivette kénsavas kálit reá szórunk a luczernára és erősen befogaszoljuk. Fiatal, gyenge, ritkás luczernásokon is, így meglepő eredménnyel lehet segíteni. Kérdező tájékoztatására felhozok egy francia kísérletet, a melyet a Charentesben meszes földön végeztek. Az ugy hagyott luczerna adott hektárra 8743 kg.

A kiváló bőr- és lithiumos gyógyforrás

SALVATOR

vese- és hólyagbajoknál, köszvénynél, czukorbetegségnél és hurutos bántalmaknál kitűnő hatású.

Természetes vasmentes savanyuvíz.

Kapható ásványvízkereskedésben vagy a Szinye-Lipóczy Salvator-forrás Vállalatnál Budapest, V. Rudolfrakpart 8.

Arankamentes
vagy legalább
arankamentesíthető
Kisarankás

LÓHÉJ

LUCERNA

magot

vásárol
a legmagasabb árakon

HALDEK

magnagykereskedése, József főherceg ő cs. és kir. fensége udvari szállítója
Budapest, V., Bálvány-utca 6. szám.

termést, 600 kg. szuperfoszfát elhíntése után 13.200 kg.-ot; 600 kg. szuperfoszfát és 230 kg. chlorkálium elhíntése után 17.500 kg.-ot. A haszon szembetűnő. Ily segítséssel a luczernások életét is nagyon meg lehet hosszabbítani. Ugyanez áll a vörösherekre nézve is. P.

Felelet. Chilislétrom után kevesebb zabtermés című kérdésre.

Kérdésttevő hibát követett el akkor, midőn a salétromot egyoldalul használta. A zab nem kapott foszfátrágyát, csak egyoldalú salétromtrágyát. Ez különösen száraz években bosszulahatja meg magát és az idén meg is bosszulta. A salétrom eleinte bujább fejlődésre serkentette a zabot. Ez nagy vízelhasználással jár; de a szárazság miatt a föld nem volt képes kielégíteni a bujább növényzet nedvességszükségletét. Ez az oka annak, hogy a salétrom a helyett, hogy növelte volna, csökkentette az eredményt. Nedves években ez a hátrány nem mutatkozik és tudok esetet, midőn szuperfoszfát nélkül is az egyoldalú salétromtrágya elhíntése növelte a zabtermést. C.

Felelet Szőlő trágyázása című kérdésre.

1. A felhozott esetben, midőn a szőlő nincs betakarva és nem lehet a trágyát az árkokban fektetni és kitakaráskor földdel befedni, nem ismerék más módot, mint azt, hogy a trágyát — lehetőleg érett legyen — tavasszal kell egyenletesen szétteríteni a szőlő földjén és első kapálásakor, kellő szétkapalással kell a föld alá juttatni. C.

2. A kérdésttevő nagyon jól teszi, ha a szőlőtrágyázását a téli évszakban elhagyja és ajánlom is azzal végleg felhagyni, ha az, az eddig folytatott módon lesz végrehajtva, mint kérdésében van, a télen behordott trágyát nyitáskor takarta alá. Ha a trágyahordás és nyitás közti idő legalább 10 nap is volt, annyi idő alatt is sok értékes anyag elillanván s kilugoztatva kellő hatásuk nem érvényesült.

Hanem igenis ajánlom a tavaszi közvetlen elsőkapálás előtti trágyázást, azt úgy keresztül vinni, — mint szántóföldeken szokásos — teregetés által, arra vigyázni, hogy közvetlen a tökéhez trágya ne kerüljön, mert nagyon sok — a szőlőre ártalmas — gombának szaporodási helye lenne, honnan könnyen átjutna a tökére is. Az így eltergetett trágyát nagyon gondos kapalással kell alátakarni.

Vannak némelyek, kik az őszi trágyázást ajánlják, de ennek nagy hátránya, hogy a fedéskor a trágya bármily óvatosan történjék az — a szőlőfás részeihez jut, ottan az megpenészedik, mi még nagyobb arányokat is ölthet, sőt még a rügyeknek is árt. Szalay Károly.

TARTALOM.

	Lap
Szemle. — y. — — — — —	895
Tárca. Egy magyar gazda és szőlész megfigyelései Mexikóban. — legifjabb Bano József ...	896
Teleki osalamádé. — Horváth János ...	896
Automobilkapáló-gép ...	899
Aratás kéveköltő-gépekkel. — Ordódy Lajos ...	899
Fowler-féle ruganyfogó gőzporhanyító ...	901
Olesó kukoriczagóró. — Gáspár Mihály ...	901
A korai és jó dinnyetermelés — Jalsoviczky János ...	902
Francia üdözési zöldségkörtészetek Angliában. — B. G. F. ...	903
Könyvmertetés — Az országos gyapjuminősítő intézet. ...	904
Kérdések és feleletek ...	904
Kérdések: Ló izzadása. Z. B. — Szalmahány pótlása ordei lombbal. Gy. P. — Mily fák alkalmasak bányafákul? L. D. — Takarmányrépa pénzértéke. L. L. — Mit termesszék az olmaradt buza helyett? N. M. — Szőlőlugas korai fajtákkal. Cs. L. — Tavasszal mikor kell elhínteni a salétromot búzáknak, rozsok, árpák és zabokra? N. — Törkölyt párló kazánok beszerzése. U. F.	
Feleletek: Ló keheségének elfojtása. B. — Fertőző hüvelyhurut gyógyítása. M. M. — Olesó szekérszín építése. P. — Kórpa, zab és takarmány helyese lovaknak. — Luczernás följavítása. P. — Chilislétrom után kevesebb zabtermés. C. — Szőlő trágyázása. C., Szalay Károly.	
Hírek ...	905
Aprók ...	906

HIREK.

Tisztelettel értesítjük t. előfizetőinket, hogy a „Gazdasági Lapok“ 1908 ik évfolyam 3., 4., 7., 10., 11., 14., 18., 20. és 21 ik számú lappéldányai teljesen elfogytak, s így a reklamációkat ezen számok megküldése iránt tekintetbe nem vehetjük, az „Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok“ ugyanezen évfolyam összes lappéldányai azonban még kaphatók.

Az adóreform és a gazdák. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület legutóbbi választmányi ülésén elhatározta, hogy egyes, még le nem tárgyalt törvényjavaslatokra vonatkozó óhajtásait a pénzügyi-bizottsággal közölje. Az egyesület e kívánásokat a bizottság tagjaihoz intézett terjedelmes előterjesztésben foglalja össze, a melyet megküldött a pénzügyi-bizottság tagjainak. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület óhajtása elsősorban az, hogy a jövedelemadóról szóló törvényjavaslat 75. §-a, a mely kontingentálja a jövedelemadót és felhatalmazást ad a miniszternek pótkivetésre, módosíttassék A törvényjavaslat e része a gazdákra különösen abból a szempontból terhes, mert jövedelmüket semmi körülmények között nem titkolhatják el s így az esetleges pótelőírásoknak a terheit is a földbirtokoknak kell viselni. Kifejezi az OMGE. előterjesztésében azt az óhajtást is, hogy a jövedelemadó kivetésének alapjául szolgáló földbirtok tiszta jövedelem 10 évi átlag alapján 10 évről 10 évre a kedvezőtlen termésű évek figyelembevételével állapíttassék meg és pedig úgy, hogy a megállapított tiszta jövedelem a kataszteri tiszta jövedelem kétszeresénél magasabb nem lehet. A harmadik igen lényeges kívánás az, hogy a jövedelmi adóalap megállapításánál a közadókat a tiszta jövedelemből levonják. Kivánatosnak tartja azt is az OMGE., hogy a jövedelmi adó kulcsát megváltoztassák, mert úgy, ahogy a javaslat tervezi, főleg a közép jövedelmek lennének aránytalanul megadóztatva. Kivánatos tehát, hogy a jövedelmi adó kulcsát legfeljebb az osztrák jövedelmi adó törvényben foglalt mértékben és arányban állapítsák meg. Kéri ezenkívül az egyesület, hogy az adómentes létminimum ne 600, hanem legalább 800 korona legyen. Igen lényeges kívánása még az egyesületnek, hogy a mezőgazdasági érdekelttség kellő megvédelmzése céljából az adó-kivető-bizottságokban a mezőgazdasággal foglalkozók is kellő arányban legyenek képviselve.

Az amerikai bevándorlás csökkenése. Hogy az utóbbi évben mennyire megcsappant Amerikában a bevándorlás, azt a legutóbbi két esztendő bevándorlási statisztikája a következőkben világítja meg:

Bevándoroltak	1908-ban	1907-ben
Január	27.220	54.417
Február	23.381	65.541
Márczius	32.517	139.118
Április	41.274	145.256
Május	36.317	184.886
Junius	31.947	154.734
Julius	27.570	97.132
Augusztus	27.782	98.825
Szeptember	38.238	98.694
Október	40.994	111.513
November	—	117.476
Deczember	—	68.574

Természetesen az 1908. ik évi mérleg korántsem teljes, mert a november és deczember hónapok kivándorlási adatait még nem ismerhetjük. A legjobb számítás mellett sem lehet több bevándorló ebben az évben, mint 500.000, a mi bizony majdnem háromnegyed millióval kevesebb, mint a múlt évben. Itt említjük meg, hogy 1906-ban 1,215.439, míg 1905. ben 1,055.968 bevándorló jött az Egyesült-Államokba.

Amerika ideai termése. A következő hivatalos végleges jelentés érkezett az Egyesült-Államok ideai terméséről! I. Learatott terület: téli buza 30,349.000 acre, (tavaly 28,132.000),

tavaszi buza 17,208.000 (17,079.000), tengeri 101,788.000 (99,931.000), zab 32,344.000 (31,837.000), árpa 6,640.000 (6,448.000), rozs 1,948.000 (1,926.000). II. Végleges hozadék: téli búzából 437,908.000 bushel. (Tavaly 409,442.000), tavaszi búzából 226 694.000 (224.645.000) tengeriből 2.668,551.000 (2 592,320.000), zabból 807,156.000 (754,443.000), árpából 166,756.000 (153,317.000), rozsából 31,851.000 (31,566.000).

A csanádmegyei aratógép-szövetkezet gyűlést tartott Makón, a melyen az igazgatóság az aratógépek kölcsöndíjának változtatlan föntartását javasolta. A tagok a kölcsöndíjak fölemelése mellett foglaltak állást. A megyei földbirtokosok tavalyi munkásaikkal a jövő évi aratásra vonatkozólag már megállapodtak és az idén is azt a bért fizetik, a mennyit tavaly. A munkások nem léptek föl nagyobb követeléssel. A szerződéseket megyeszerte a legnagyobb rendben kötötték meg.

Gőzekezeszövetkezet. A mélyszántás gazdasági előnyét kihasználni akarván, több helyen tömörülnek a gazdák arra a célra, hogy gőzekezeszövetkezetet létesítsenek. Ezt a törekvést a földművelésügyi minisztérium is támogatja és a hol a szövetkezet kigazdák sorából alakul meg, ott a szövetkezetnek gőzeke beszerzésére kedvezményes államkölcsönt enged. Ujabbban a miniszter a kölcsön folyósíthatásának kedvezményét még könnyebbé iparkodott tenni, hogy a birtokosokat gazdaságilag jelentős vállalkozásra bírja. Ugyanis a kölcsön fölvételének szabályát úgy változtatta meg, hogy ezentúl a kölcsön után járó kamatot a szövetkezetnek csak utólag kell fizetnie. Enyhítette a kölcsön folyósításának föltételét azzal, hogy a nyújtott kölcsön jelzálogi biztosítására vonatkozó és különben is csak a gőzekezeszövetkezet mulasztása esetében érvényesülő egyetemleges kötelezettségi nyilatkozatot a földművelésügyi minisztérium nem fogja követelni akkor, ha a szövetkezet tagjai személyi hitelükkel az összegre nézve biztosítékot nyújtanak. A miniszter ezen intézkedésének remélhetőleg az lesz az eredménye, hogy a jövőben még több ilyen hasznos gőzekezeszövetkezet létesül.

Czukorgyárak versenye. Felvidéki levelezőnk közli velünk a következőket: Redlich gödingi (Morvaország széle) czukorgyáros répaárharczba keveredett Kuffnerrel, a diószegi czukorgyár tulajdonosával. Redlich 3 koronával tett 3 évre szóló köteleket néhány felvidéki termelővel, mire Kuffner 3 korona 20 filléres árajánlatával felelt, minden métermázsa répáért. Egysze-

F elhívjuk

a t. cz. gazdaközönség figyelmét a

*** budapesti ***

gyapju-aukcziókra,

melyek ideai második sorozata f. é. szeptember hó 30-án veszi kezdetét.

Az aukcziókra felküldött és „Gyapjuárverések Magyar Általános Hitelbank, Budapest, Dunaparti teherpályaudvar“ címzett gyapjuküldemények a M. Á. V. összes vonalain tetemes díjkezdményben, valamint ingyen raktározásban részesülnek. Bejelentéseket elfogad és mindennemű felvilágosítással szolgál:

Magyar Általános Hitelbank

Áruosztály — Gyapjuárverések
Budapest, V., Nádor-utcza 12. sz.

MIT IGYUNK?

hogy egészségünket megóvjuk, mert csakis a TERMÉSZETES SZÉNSAVAS ásványviz erre a legbiztosabb óvszer.

Igyunk mohai Igyunk mohai Igyunk mohai Igyunk mohai

ÁGNES.

forrást, ha gyomor-, bél- és légsőhuruttól szabadulni akarunk.
forrást, ha a vesebajt gyógyítani akarjuk.
forrást, ha étvágyhiány és emésztési zavarok állanak be.
forrást, ha májbajoktól és sárgaságtól szabadulni akarunk.

A mohai Ágnes-forrás, mint természetes szénsavdús ásványvíz, föltétlenül tiszta, kellemes és olesó savanyvíz: dús szén-dioxid tartalommal fogva nemcsak biztos óvszer fertőző elemek ellen, hanem a benne foglalt gyógyosknál fogva kitűnő szere a legkülönbözőbb gyomor-, légső- és húgyvezetési betegségeknek. 26 év óta bebizonyosodott, hogy még ragályos betegségtől is, mint typhus, cholera, megkíméltek azok, akik közönséges ivóvíz helyett a bakteriummentes mohai Ágnes-vízzel éltek. Legjellegesebb orvosi szaktekintélyek által ajánlva. Számos elismert nyilatkozat a forrás ismertető füzetében olvasható. Háztartások számára másféltízesenél valamely nagyobb üvegekben minden kétes értékű mesterségesen szénsavval telített vízzel, sőt a szódavíznél is olcsóbb; hogy az Ágnes-forrás vizét a legszegényebb ember is könnyen megszerezhesse, nagyobb vidéki városokban lerakottak szervezett elosztó hálózatok, melyek által a forrás leírásának ismertető füzetét ingyen kaphatják. A forráskezelés. — Kapható minden fűszerüzletben és elsőrangú vendéglőben. Kedvelt borvíz!

rüen leközöljük ez értesítést minden kommentár nélkül.

Takarmánytelep Erdélyben. Követendő példával szolgál az udvarhelymegyei siménfalvi gazdakör. A tagok közös erővel, előjegyzéssel biztosított tőkével egy nagy épület emeltek, melyet takarmánycsarnoknak neveztek el. Ebben a nagy helyiségben benzinmotort, szeckavágót, darálót, tengeriszártépőt, favágófűrész, gyapjútépő- és fésülőgépeket állítottak föl. Valamennyi takarmányaprító és előkészítő gép arra való, hogy a gazdakör tagjai csekély fizetésért takarmányaikat naponként vagy hetenkint itt készítsék elő az etetésre. A példa igen vonzó, mert már a szomszédos községek is szövetségi alapon ilyen takarmánycsarnokok létesítését tervezik.

Burgonya-szaporító telepek a Felvidéken. Az utóbbi években a burgonya, mely a Felvidéken mint legfontosabb néptáplálék szerepel, annyira degenerálódott, hogy nemcsak az emberek ételmezésére, de az állatok részére is élvezhetlenné vált. Darányi földmivelésügyi miniszter már 1901-ben állami intézkedéseket tett arra, hogy ott, ahol a burgonyabetegség veszélyesebb mérveket öltött, a vetőmagot teljesen kicseréltesse. Az azóta tett intézkedéseknek köszönhető, hogy némely megyében a gazdasági baj enyhült. Az akció során tett tapasztalatokból azonban kitűnt az, hogy az egész Felvidék degenerált burgonyáját kell kicserélni és e végből az állandó vezetés és felügyelet elkerülhetetlen. A miniszter ez év során vándortanárt nevezett ki, akinek feladata az egész országban, de főleg a Felvidéken a termelés javítása burgonya-szaporító telepek létesítése és termelési kísérleteknek szélesebb körben való végzése. A szaktanár Miskolczon van s ide intézendők a gazdáknak a termelésre vonatkozó óhajai, kérései, melyekre a kirendelt szaktanár ingyenesen tartozik válaszolni, valamint a szükséges esetekben a helyszínére is utazni.

A kubai cukortermelés. Egy berlini szaklap Kuba ez idei cukortermését 1,150.000 tonnára becsüli, feltéve, hogy a cukoraratásig nem áll be semmi olyan akadály, a mely az aratás eredményeit nagymértékben veszélyeztetné. Az előző három esztendőben Kuba 961.958 tonna, illetőleg 1,427.673, illetőleg 1,178.799 tonna cukrot termelt.

A vadászati ismeretek terjesztése. A rendszeres vadtenyésztés érdekében a vadász-erdei erdőőri szakiskolában Darányi földmivelésügyi miniszter rendeletére fázánház épül és egy modern fázánost rendeznek be. A miniszter elrendelte, hogy a vadász-erdei iskolában a vadőri szolgálatot, a rendszeres vadápolást és tenyésztést tanítsák. Az iskola feladata az is, hogy növendékei a fázán-tenyésztést és műköltést alaposan elsajátítsák, a vadóvás és védelem segédeszközait megismerjék a mesterséges és vadontenyésztés tudnivalóit alkalmazni tudják, hogy ekként az iskola végzett növendékei mint képzett vadőrök, a legmesszebb menő igényeket is kielégítsék. A vadász-erdei szakiskola feladata az is, hogy a vadállományt fokozatosan gyarapítsa, hogy idővel a hazai köztenyésztés céljaira szükséges tenyészanyagot szolgáltatassa. Már a jövő év tavaszán az erdőőri szakiskola fázánosából községi vadászterületek benépesítésére ingyenesen fog a miniszter tenyészfázánokat kiosztani.

APRÓK.

Korai csemegekukoricza termelés. Páris környékén mind nagyobb terjedelmet kezd ölteni a korai kukoriczatermelés. A perus csemegekukoriczából 3 szemet dugnak cserépbe márczius közepén és fagymentes helyen (hidegházba) elteszik, a hagymapalántáktól megszábadított melegágyak is jók e célra. Így megvédik az elfagyástól és május közepén kiültetik a szabadba. Természetesen így hamarabb lesz cső és a korai dolgokat mindig könnyen és jól lehet értékesíteni.

Burgonyaszárító társulatok Németországban. Hannoverben, Wittingenben, Stocken és Hausbüttelben a gazdák társultak, hogy közös költséggel burgonyaszárító vialatokat létesítsenek. Minden 100 márka üzlet rész, 25—75 mm. nyers burgonya feldolgozására jogosít. A nyers burgonyáért szárított burgonyát kapnak vissza, melyet saját gazdaságukban kötelesek föletetni. Ilyen társulatot alakítanak most Szászországban is, a hol Mitgel és vidéken 117 gazda csatlakozott, a kik 39.400 márka üzlet részre jöttek. A dolog tehát Németországban nekiindul és életképes fejlődést vehet. A nézet az, hogy csak nagy mennyiségek feldolgozására alkalú társulatok dolgozhatnak olcsón. Egy üzlet rész 100 márka a szász társulatnál, 50 mm. burgonya szárításra ad jogosultságot.

Meszes földek szőlőalanyai. Charentesben Franciaországban a cognactermelés házában a szőlőföldek szénsavas mésztartalma 10—15% között változik. Ilyen földekben a Riparia és sok más amerikai szőlővessző megélni nem tud és főleg ha nemes vessző lesz reálolva gyorsan kipusztul. Részint a charentesi nagy borvidék, részint a Champagne hasonló viszonyai erős ösztönzést adtak arra, hogy oly alanyok után kutassanak, a melyek a mészföldben is jól megélnék, mint a vitis vinifera, a mely bármennyi meszet elbir. A kísérletek ez irányban már 15 év óta kezdődtek és kiváló jó alanyokul bizonyultak: a Chasselas Berlandieri 4113, a Berlandieri, a Riparia Rupesztis 3309 és a Rupesztis monticole. Legtöbb és legjobb termést ezen nagyon meszes földeken a Berlandieri és a Chasselas Berlandieri 4113 szolgáltatják, ugy, hogy ezeket most általánosan előnyben részesítik a meszes földek fölújításánál.

Törkölyös must és rendes must konzerválása hűtött helyiségekben. Milánóban Gontrant Mangili hűtőtársaság a törkölyös mustot, de csutkák nélkül, csakis bogyókkal, nagyobb távolságról vasuton szállítja, de hogy utközben forrásnak ne i duljon, folyékony kénessav hozzáadásával az erjesztést megállítja és a megérkezés után azt állandóan 5 C° hűtőhelyiségben kádakban elhelyezi. A must itt megfagy és ebben az állapotban egy évig is eláll, a mikor is melegebb helyiségbe kerül, vén, mesterséges borélesztő hozzáadásával vagy anélkül is erjedésnek indul és szabályszerű bor lesz belőle. Az egyéves korig nincs értelme eltartani így a mustot, de néhány hónapig lehet ennek praktikus célja. De ugyanitt kísérletet tettek rendes must megfagyasztásával is. A must — 5 C°-nak kitéve a hűtőkádban 4—5 nap alatt teljesen megfagyott és egy év múlva meleg helyiségbe hozatván, teljesen változatlanul találtatott. Ezt az eredményt antiszeptikus szerekkel is el lehet néhány hó-

napra érni, (kénezés nagy mértékben), de ennek van hatása a must ízére. Ellenben a megfagyasztás abszolúte nem rontja meg a must állagát. Ha a jeget az ekként megfagyott mustból kiszedik, akkor koncentrált must áll elő. Ha a mustot előzetesen megsűrítik, akkor a koncentrált must tiszta lesz.

Patkányok elkergetése szelidített menyétekkel. Coloradóban nagyon szokásos menyéteket használni a patkányok elkergetésére. A kis menyétke szenvedélylyel üzi a patkányokat és nyulánk, finom testével módjában is van nyomukat mindenhová követni. A patkányvadászat menyétekkel akként megy végbe, hogy a patkánylyukakat elállítjuk patkányfogó kutyákkal, hogy a menyét elől menekülő patkányokat megfogják s megfojtsák. Megesik, hogy a menyét megöl a lyukban egy patkányt és ott marad mellette fekvé jó sokáig. De azért nem fut el, hanem a lyuk elé tett kalitkájába, melybe egy tál tejet szoktak tenni, visszajön még akkor is, hogy egész éjjelt eltölti a patkánylyukban. A tulságosan elszaporodott üregi nyulakat is menyétekkel lehet sikeresen kivadászni.

Palaczkborok dugóize. A dugók néha alterálják a palaczkborok ízét; ezt az alterációt dugóiznek nevezik. Ennek oka az lehet, hogy néha a parafadugókban cersav és cersavas vas fordulnak elő, továbbá fehérje-anyagok és egy erős szaggal bíró olaj. Ez okból a dugókat használat előtt ki kell jól főzni vagy gőzölni. Néha az így jól kifőzött dugók után is fordulhat elő dugóiz, ha tudniillik penész fejlődhet a dugó felületén. Ez a penésziz átterjedhet a borra is. Ez ellen a gyantázás segít s ez okból szokták begyantázni a palaczkok fejét. A dugókat óvni kell attól, hogy oly helyen tartásák, a hol terpentint, vagy karbolsav-fele dolgokat is tartanak, mert környezetükből ezt az ízt fölveszik és közlik aztán a borral, elrontva azt tökéletesen.

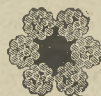
Készáru-tőzsde 1908. decz. hó 23-án.

Fajta	Hektoliterenkénti súly kilogrammban	100 kilogramm készpénz ára Budapesten		Hektoliterenkénti súly kilogrammban	100 kilogramm készpénz ára Budapestor.	
		Kor.-tól	Kor.-ig		Kor.-tól	Kor.-ig
Buza:						
Tiszavidéki	75	—	—	—	—	—
"	76	24.65	25.05	79	25.15	25.60
"	77	24.85	25.25	80	25.30	25.70
"	78	25.10	25.45	81	25.55	25.85
Fehérmegyei	76	24.45	24.75	79	24.95	24.85
"	77	24.65	25.00	80	25.10	25.45
"	78	24.80	25.10	81	—	—
Pestvidéki	74	—	—	78	24.90	25.20
"	75	—	—	79	25.05	25.45
"	76	24.55	24.85	80	25.20	25.55
"	77	24.75	25.05	81	—	—
Bánsági	76	24.60	24.90	79	25.10	25.50
"	77	24.80	25.10	80	25.25	25.60
"	78	24.95	25.30	81	25.50	25.80
Bácskai	76	24.65	25.05	79	25.15	25.60
"	77	24.85	25.15	80	25.30	25.70
"	78	25.00	25.45	81	—	—
"	—	—	—	—	—	—
"	—	—	—	—	—	—
Rozs elsőrendű (uj)	—	—	—	—	20.00	20.20
" középminőségű (uj)	—	—	—	—	19.90	20.00
Árpa takarmányára, elsőrendű	—	—	—	—	16.25	16.45
" másodrendű	—	—	—	—	15.85	16.15
Köles	—	—	—	—	18.75	14.00
Zab elsőrendű (uj)	—	—	—	—	17.30	17.55
" középminőségű (uj)	—	—	—	—	17.00	17.30
Tengeri belföldi	—	—	—	—	13.95	14.15
" v. bolgár	—	—	—	—	—	—
Repcekaposztá	—	—	—	—	—	—

Laptulajdonos és felelős szerkesztő: **Ordódy Lajos.**

Set.-EGIDI-i GŐZEKE-SODRONYKÖTELEK

„EXTRA“ és „Spezial Extra“ minőségben

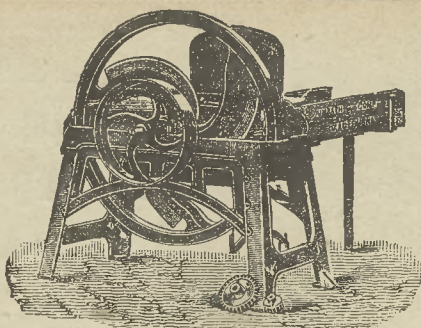

a legtartósabbak.

Kompköteleket, transmissióköteleket, kútköteleket, lóistrángokat s minden más célra szolgáló sodronykötelet a legjobb minőségben jutányosan szállít a Set.-Egidi-i sodronykötélgyár magyarországi képviselője:

KUZMÁNY A. KÁROLY Budapest, V., Lipót-körut 15.

TELEFON 90—83.

Balesetek
kizárva.

Balesetek
kizárva.

Minden nagyságban.

**Szecs kavágók,
Répavágók,
Darálómalmok,
Gőzölőkészülékek.**

Kis- és nagybírtok részére.

UMRATH és TSA

BUDAPEST, V., Váci-körút 60.

Gőzeséplőkészletek 12 HP-ig. Ipari mozgonyok 200 HP-ig.

Birtok kerestetik!

közel vasut és városhoz, 1500—2000 holdig, jó gazdaság, megfelelő épületekkel, készpénzfizetés ellenében.

Bérlet kerestetik!

1000—1500 holdig, közel városhoz és vasúthoz, jó épületekkel, tavaszi átvételre.

Beyer Károly, Budapest, V., Báthory-u. 5.

Telefon 12—85.

100 pár díszlőszerszám.

Mell- és kumet, ezüst- és aranydíszítések, mindenféle munkaszerszámok, gazdasági pokróczok, lőtakarók, régi és új esőköpenyegek, halinacsizmák, zöld munkaszubbonyok, mindenféle uniformisok, livrék, férfi-, női- és gyermek-nyergék, régi és új fegyverek, kardok és puskák, tűzálló kasszák minden nagyságban, kézi vaskazetták, másoló prések, gyepelősarjak, Candage-ok és mindenféle hasonló szerszámok olcsóbban mint bárhol kaphatók.

Wien, IX., Trödlerhalle 105. — Telefon 20.745. — A küldemény utánvétellel eszközöltetik. Nem alkalmas tárgy kicseréltetik.

VALÓ-

di francia különlegességek (gummi és halhólyag, ugyszintén összes női óvszerek) F. Berguerand fils leghíresebb párisi gyárostól legelőnyösebben beszerezhetők

POLGÁR SÁNDOR-nál
BUDAPEST,

VII., Erzsébet-körút 50. szám.

Részletes képes árjegyzék ingyen.

Ezen hirdetés beküldése esetén 15% engedmény. Kivágatott a „Gazdasági Lapok”-ból.

AGYBAVIZELÉS.

Azonnali szabadulásért jótállás. Felvilágosítás díjtalan. Kor és nem megadandó. Fényes köszönőlevelek. — Orvosilag ajánlva.

„SANITAS” INTÉZET
VELBURG P. 115. Bayern.

Kéveköthő

6, marokrakó-aratógép 6 db, kifogástalan karban, félárban kapható Kovács Soma és Társa cégénél Aradon.

Versenyáron

alul szállítunk nyári idényre azonnali megrendelésnél legjobb amerikai kéveköthőfonalat. Kovács Soma és Társa Arad.

Eladó gépek.

Egy drb egygéprendszerü 20 lóerős gőzeke teljes felszereléssel és altalaj porhanyítóval, kifogástalan állapotban, egy 1906-os tiz lóerős cséplőgarnitúra vas-elevátorral, alig használt, két nyolcz lóerős cséplő-garnitúra, használt, de egészen jó állapotban, mind a három magyar államvasuti gyártmány, egy örlő- és darálómalom teljes berendezés, egy 12 lóerős fekvő gőzgép álló kazánnal. Cím: Kísszántói uradalom, posta Bors, Biharmegye.

Földbirtok

— kisebb-nagyobb — kerestetik Pozsony-, Nyitra-, Komárom-, Győr-, Moson-, Sopron-, Vas-megyékben. Ajánlatot leírással csakis tulajdonostól kér díszkrézióval:

Sobmayer János Ferencz

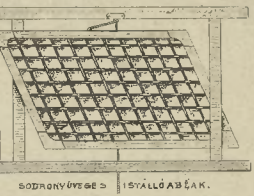
BUDAPEST,

Szentkirályi-utca 17. sz.

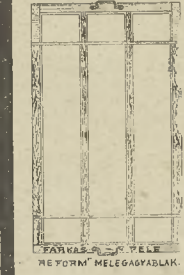
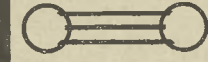
ASODRONYUVEGES ISTALLÓABLAK

★ UJDONSÁGOK ★

EZEN, VALAMINT MINDENMŰ VASSZERKEZETI MUNKÁLATOKAT ELVÁLLAL és ELKÉSZÍT **FARKAS és TÁRSA** VASSZERKEZETIGYÁRA

BUDAPEST VI.
LEHEL UTCA 8.
TELEFON 92-70.

Farkas és Társa
Budapest, VI., Lehel-utca 8. sz.

Kérjen árjegyzéket!

Áruink beszerezhetők a Magyar Mezőgazdák Szövetkezeténél is Budapest, V. ker., Alkotmány-utca 31. szám.

GAZDASÁGBANNEL KÜLDHETETLENEK

Eredeti Hanna vetőárpát

a párisi kiállításon „Grand Prix”-vel kitüntetve, megvételre ajánl **Kubicsek Ferencz** földbirtokos, **Cellechovitz**, Prossnitz mellett, **Morvaországban**.

Prések és csiszoló gépek

cement-, mozaik-, granitdoit-, terra zó s járda lemezek gyártása céljából ugyszintén formákat, műkövek, betoncsövek, gömbölyű és tojásdad profilok-, betonszinező nyek stb. részére legújabb szerkezetekben és kitünő kivitelben szállít:

Eisengiesserei u. Maschinenfabrik Niederburg
Georg Wittmer Karlsruhe (Baden)

1874-ben alapitva.

Vezérképviselet Magyarország részére:

Büschitz Mór Komárom.

A legtöbb legnagyobb gyárak bel- és külföldön általunk rendeztetek be. — Katalógusok ingyen és bérmentve. — Legkitünőbb ajánlatok rendelkezésre.

Vétel és kölcsön, új és egyszer használt, kartellen kívüli

burgonya-
mag-
gabona-
faszén-
gyapju-

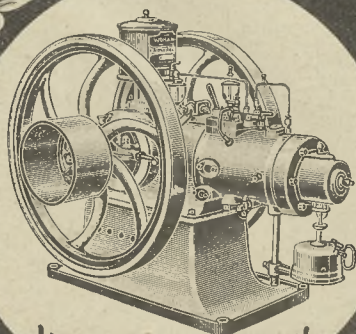
ZSÁK PONYVA

kazal-
repeze-
behordási-
rostaal-
waggon-

NAGEL ADOLF

Budapest, Arany János-utca 10.

„HUNGARIA” kettős kézi kévekötelek favéggel, aratógép zsinetek, szőlőkötöző fonal, kötéláru, zsák zsinet, lopokrócz. — Zsák- és ponyvagyár. Kölcsönintézet. Vétel, eladás és cserélés. — Sürgöny-cím: Nagela Budapest. — Vidéki telefon 35-92.

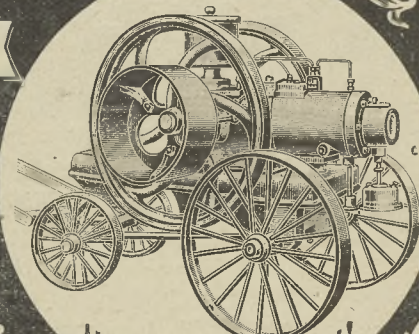
HAZAI GYÁRTMÁNY!

WOHANKA FÉLE
NYERSOLAJ-(NEM BENZIN) MOTOROK
és LOKOMOBILON.

NEM TŰZVESZÉLYES, NEM ROBBANÓ!
LEGOLCSÓBB ÜZEM!
TELJES MALOMBERENDEZÉSEK.

WOHANKA és TÁRSA.

BUDAPEST, V., VÁCI-KÖRÚT 76.

HAZAI GYÁRTMÁNY!

HELLER MÓR X.

Sajtó alatt van!

Legközelebb megjelenik!

Az új bortörvény!

Az 1909. évi január 1-én életbelépő „A borhamisításnak és a hamisított bor forgalomba hozatalának tilalmazásáról” szóló 1908: LXVII t. cikk, valamint annak végrehajtási rendelete megfelelő magyarázatokkal és a szükséges táblázatokkal ellátva megjelent és alanti címmel megszerezhető.

Tekintettel arra, hogy az új törvény és rendelet számos oly határozatot tartalmaz, mely az eddigi borkezelési gyakorlattól eltér, ezen füzet sürgős megszerzése minden termelő-, vendéglős-, bor- és fűszerkereskedőnek nélkülözhetetlen.

A könnyen áttekinthető és népszerű magyarázatokban bővelkedő füzetet dr. Drucker Jenő, ismert borászati szaktekinthely állította össze.

Ára portómentes küldéssel 1.— korona.

Megrendelhető a

„PÁTRIA” nyomda részv.-társ. könyvkiadó vállalatánál

Budapest, IX., Üllői-ut 25.

NAGYON AJÁNLATOS

minden oldalról a következő találmány:

„VENI-VICI” jelzőkészülék költőgépekre, cs. és kir. szab., mely pótolhatlan, mely sikertelen költetéseket kizár és a mesterséges költést lényegesen megkönnyíti. Minden költőgépre rászerezhető és minden házi-távirdával összekapcsolható. Még gyengébb tökéletességű költőgépeken is sikeres és a legmegbízhatóbb ór a költetés fölött. Nélkülözhetlen ott, ahol a költő-gép kiszolgálásánál személyzet is van alkalmazva.

BIZONYÍTVÁNYOK:

Dr. A. Lavallo ur, Németország legjelentékenyebb fajbaromfitenyésztője Schiffmühleben, Freiwalde, a. d. Oder, írja: A készülékek kifogástalanul működnek. A kikelt csirkék erősek. A kísérletek igazolták, hogy a Veni-Vici igen jól használható segédeszköze a mesterséges költetésnek.

Költőgép-tulajdonosok! Figyeljétek! — Csak a feltalálónál kapható: G. MÜCKE REISENBERG, No. 7. BÉCS MELLETT.

Alapított 1901. — Több bel- és külföldi szabadalom tulajdonosa. Szállítója a cs. és kir. Fővadászhivatalnak, Ferencz Ferdinánd főherceg, ő cs. és kir. fenségének. Frigyes főherceg ő cs. és kir. fe ségének, Klotild cs. és kir. főhercegnőnek, Badeni gróf, Bougnoy gróf ő nagyméltóságainak, sok hercegi és grófi uradalomnak, gazd. intézetnek, baromfitenyésztő-egyletnek stb. stb.

GŐZEKÉK,

gőz uti hengerek és uti mozdonyok

cséplőgépek hajtására, az osztrák bánya- és kohóművek társaság vasműveiből.

A készülékek választását illetőleg mezőgazdasági szaktanácssal készséggel szolgálunk.

Szíves megkeresések Zentrál Direction der Oesterreichischen Berg- u. Hüttenwerks Gesellschaft, Teschen, Osztrák-Szilézia, vagy: az osztrák bánya- és kohászati társaság magyarországi képviselőjéhez, Mayer Pál főhercegi felügyelő, Budapest, VIII., József-utca 16-18. kéretnek.

A LEGJOBB ÉS LEGOLCSÓBB ÉPÍTŐANYAG

a homokból, cementtel vagy mészsóval készült falazótégla, tetőcserep, fal és padlólapok, csövek stb. Dr. Gaspary rendszere szerint előállítva,

Dr. Gaspary kézi vagy erőhajtásra berendezett gépein vagy formáin a legkülönbözőbb árakban.

A 84. számú ismertetési brosjára ingyen.

Levelezés és nyomtatványok magyar nyelven.

Leipziger Cementindustrie Dr. Gaspary & Co. Markranstädt, Leipzig mellett (Németország).

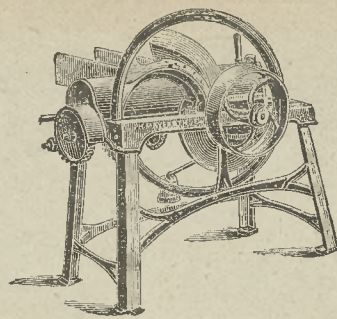
Eladó

eredeti importált belga mén és mura-közi kancza után nevelt pej ménesikók, 1 drb 1³/₄ éves, 2 drb 1¹/₂ éves.

Eckstein Fülöp Sugos, bolduri gazdaság.

Takarmányfüllesztő és krumplifőző

marha és sertés-állat ápolására. Az előforduló vész elhárítására különösen fontos kiszáradt és sütők részére, egyúttal szoba melegítésre is használható. 2 hektoliter nagyságu, czélszerű, erős, olcsó és könnyen kezelhető. Ujtalussy szabadalom. Kapható Németh Gyulánál Erzsébetfalván. Használati utasítás ingyen.

Zakarmánykészítő gépek szecskavágók, répavágók, daráló gépek, takarmányfüllesztők, trágyalé-szivattyúk,

gyártanak és szállítanak legújabb és bevált szerkezet szerint

MAYFARTH PH. ÉS TÁRSA mezőgazdasági gépgyárak, vasöntődéék és gőzhámorok

Bécs II., Taborstrasse 71.

Árjegyzékek ingyen és bérmentve. Képviselek és viszonteladók kerestetnek.

Figyelem!

Szőlőoltványt, szőlővesszőt ne rendeljen addig, míg tőlem árjegyzéket nem kér! Gyökeres oltványok ezre 140 korona. Delaware ezre 100 korona.

Czím:

Szigyártó Nagy Mihály Felsőseged, Somogy megye.

1909. évi újdonság!

Dorner-féle szabadalm. iker váltó eke.

Kevés vonóerő! Kötő munká! Olcsó ár!

Hegyes vidék gazdáinak nélkülözhetetlen! EGYEDÜLI KÉSZÍTŐ:

Török András gépgyára Nagyszében.

PROSPEKTUS INGYEN ÉS BÉRMENTVE.

RAPID kézi műtrágyaszóró készülék.

Szabó Gábor. Éva 41716. szám alatt.

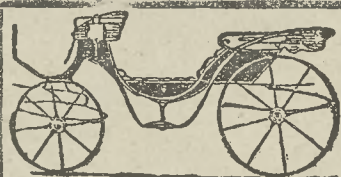
Szabályozható szórókanállal.

Ezen műtrágyaszóró-készüléket

Fischl V. gazdasági intéző ur szak-szerű kísérletezés után találta fel. — A régi szokásos kézi szórással szemben előnye, hogy a munkás kezét és ruháját nem támadja meg; a használatban levő nagy gépekkel szemben előnye az olcsó ár, egyszerű kezelés s hogy egy ember naponként 7-8 holdat, vetőlépésben haladva, kényelmesen beszórhat. A beállítható szórókanál által az elszórandó mennyiség pontosan szabályozható. Ára Budapesten darabonként 60.— K. Bővebb felvilágosítással szívesen szolgálók.

WEISZ JAKAB

a szabadkai műtrágya-gyár képviselője Budapest, V., Lipót-körút 7.

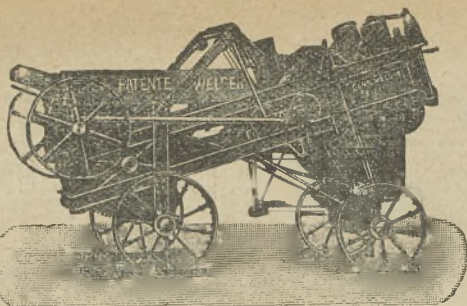
Kocsigyártás.

Budapesti kovacs- és kocsigyártó-ipartestület védnöksége alatt álló

Kocsi Árucsernok Szövetkezet

BUDAPEST, VII. kerület, Rákóczi-ut 72. szám. Magyarország legnagyobb kocsi-raktára.

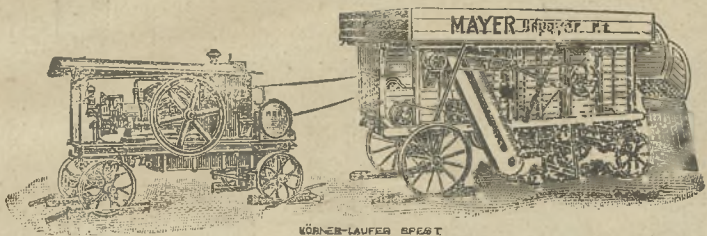
GÉPVÁSÁR

Ajánlható beszerzési források.

MAYER GÉPGYÁR

vas- és fémöntőde részvénytársaság
SZOMBATHELY—BUDAPEST, VI., Váci-körut 61. sz.

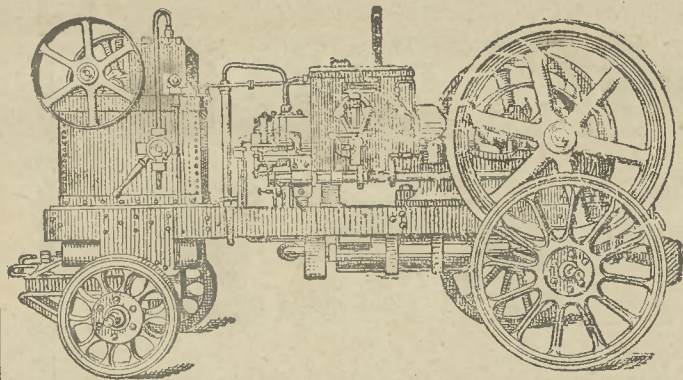

KÖRNER-LAUFER SPEERT

Malom-építéset, motor-osztály, mindennemű gazdasági gépek gyártása. Hazai gyártmány. Kitűnő munka. Kedvező feltételek. Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

LANGEN és WOLF motorgyár

BUDAPEST, VI., Váci-körut 59.

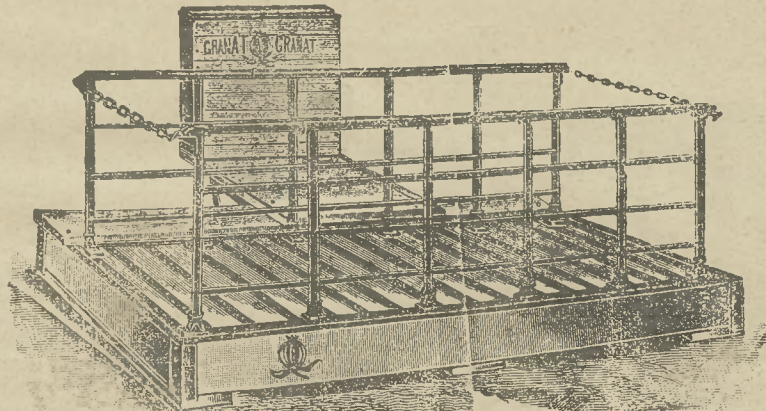
Eredeti

„OTTO“

-féle lokomobilok, benzín- és szivógáz-motorok.

Kényelmes fizetési feltételek.

„GRANAT“ MÉRLEGGYÁR ZWARG ÉS RINGEISEN TESTVÉREK BUDAPESTEN.

Ajánlják mérleggyártmányaikat és pedig: egyensúly-, tizedes-, százados-élőállat- és hidmérlegeiket a legmegbízhatóbb és legolcsóbb kivitelben. — Gyár: III. ker., Szépvölgy-utca 8. sz. Raktár: RINGEISEN TESTVÉREK V. ker., Hold-utca 21. sz.

KNUTH KÁROLY

mérnök és gyáros.

Gyár és iroda:

Budapest, VII., Garay-utca 6—8. sz.

Elvállal: Központi-, víz-, lég- és gőzfűtések, légszusz- és vízvezetékek, csatornázások, szellőztetések, clozetek, szivattyúk, vízerőművi emelőgépek stb., nemkülönben kőszén-, olaj- és petróleum-váladákból nyert gázok értékesítését célzó készülékek létesítését, városok, indóházak, nagyobb épületek és gyárak számára.

Tervek, költségvetések, jövedelem előirányzatok gyorsan készíttetnek.

Legjobb minőségű kőanyag-csövek raktáron.

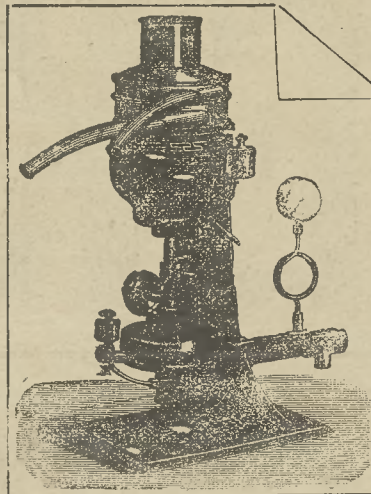

ALFA-SEPARATOR

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPESTEN.

TEJGAZDASÁGI
GÉPGYÁR.

Iroda, raktár és gyártelep:
VI., Lomb-utca II.

Alfa-Laval Separatorok kézi és erőhajtásra

40—2000 ltr óránkénti munkabírással. Mindennemű tejgazdasági eszközök és gépek gyártása. Tejgazdasági telepek berendezése és átalakítása. Díjtalan tanácsadás minden tejgazdasági kérdésben. Árjegyzékek, tervek és költségvetések bérmentve.

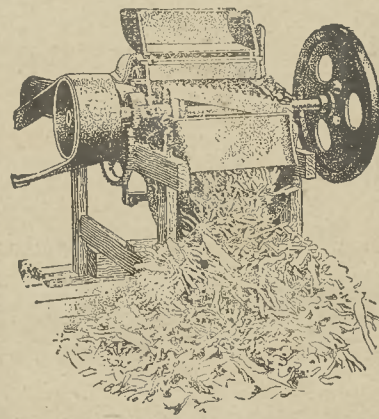
Több mint 770 első díj!

Több mint 500.000 Alfa-Laval Separator az egész világon!

!! Az Alfa-Laval Separator a legjobb!!

PROPPER SAMU Mezőgazdasági Gépraktára

Budapest, V., Váci-körut 52.

Ajánlja mérsékelt árakon legjobbnak elismert, amerikai

„OHIO“

kukoriczszártépő-gépeit, melyek szecska-vágásra is kitűnően alkalmasak, továbbá „RE-FORM“ takarmányfülesztő-, répavágó-, burgonyaosztályozó és szalmakötélfonó-gépeit és fedett biztonsági járgányait. — SACK RUDOLF

elismert legkitűnőbb ekéinek, vetőgépeinek stb., továbbá a valódi „WESTFALIA“ műtrágyaszóró-gépeknek kizárólagos képviselője.

A tej és termékeinek megvizsgálására szolgáló készülékek legnagyobb és legjobb gyára elvitázhatatlanul

Dr. N. Gerber's Co. m. b. H., Leipzig

általánosan ismeretes, kitűnő és az első szaktekintélyek részéről nagy dicsérettel elismert

Dr. N. Gerber Original Apparatusainak

a tej és termékeinek megvizsgálására.

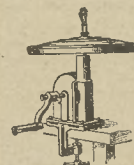
ÁRJEGYZÉK INGYEN ÉS BÉRMENTVE.

Uj! Kontrol-egyletekre nézve nélkülözhetetlen. Uj!

Segéd-táblázatok

H. Fellmanntól.

Ára 7.50 márka.

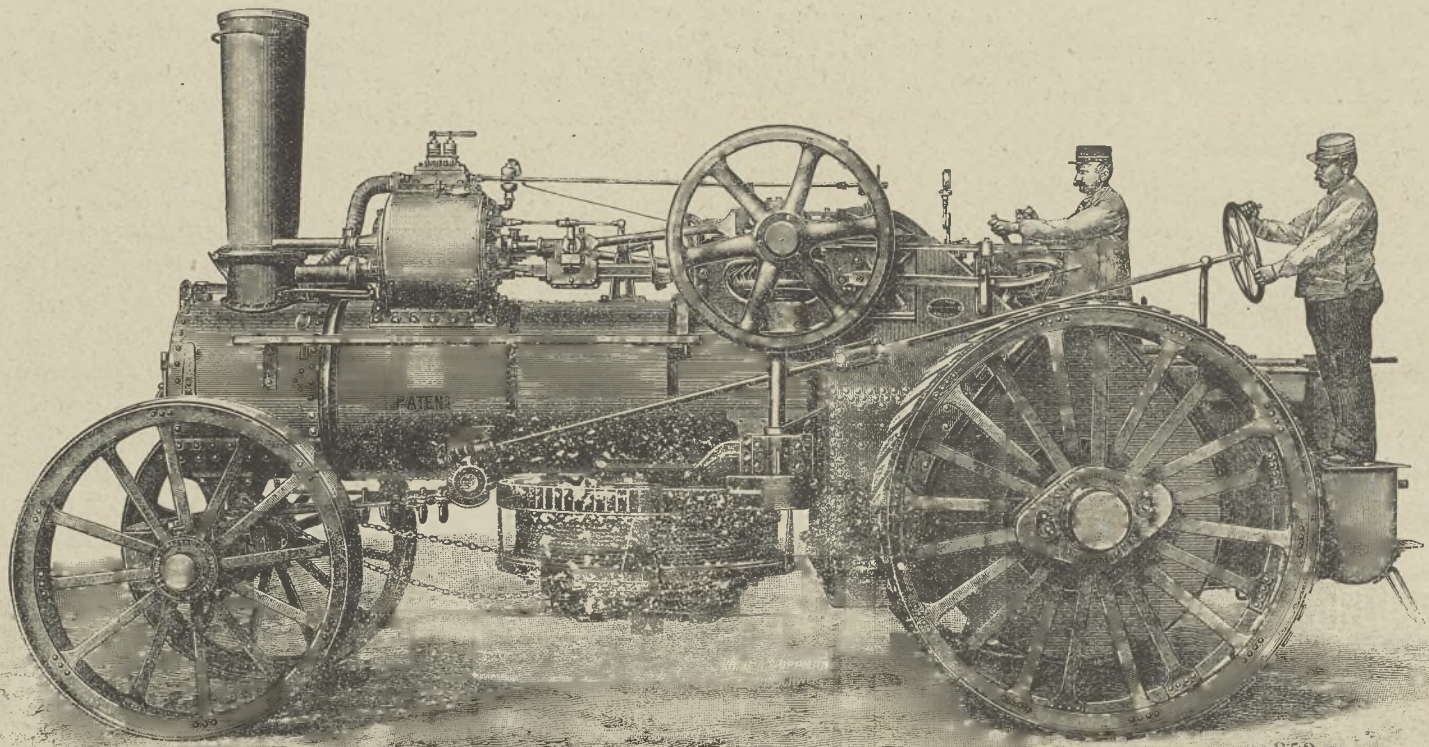

! VILÁG-! REKORD !

A világon
a legelső
szabadalmazott

KÉTGÉPRENDSZERŰ FORRÓGŐZEKE

300 fokot meghaladó dr. Schmidt Vilmos-féle szabadalmazott gőztulhevítéssel.

Kemna-féle szabadalmazott forrógőz-ekemozdony oldalnézete.

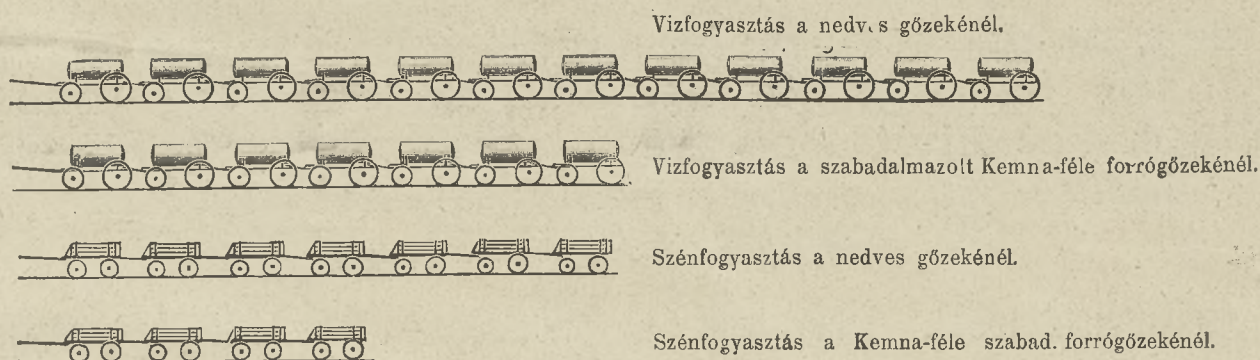
Gőzekékre egyedül jogosított gyártója KEMNA J. gőzekegyára.
Kétgéprendszer, sodronykötélátvitel.
Egyedüli biztos üzem úgy nedves, mint egészen száraz esztendőkbén.

A Kemna-féle szabadalmazott forrógőzekék munkabírása egy nap alatt 50 holdig terjed.

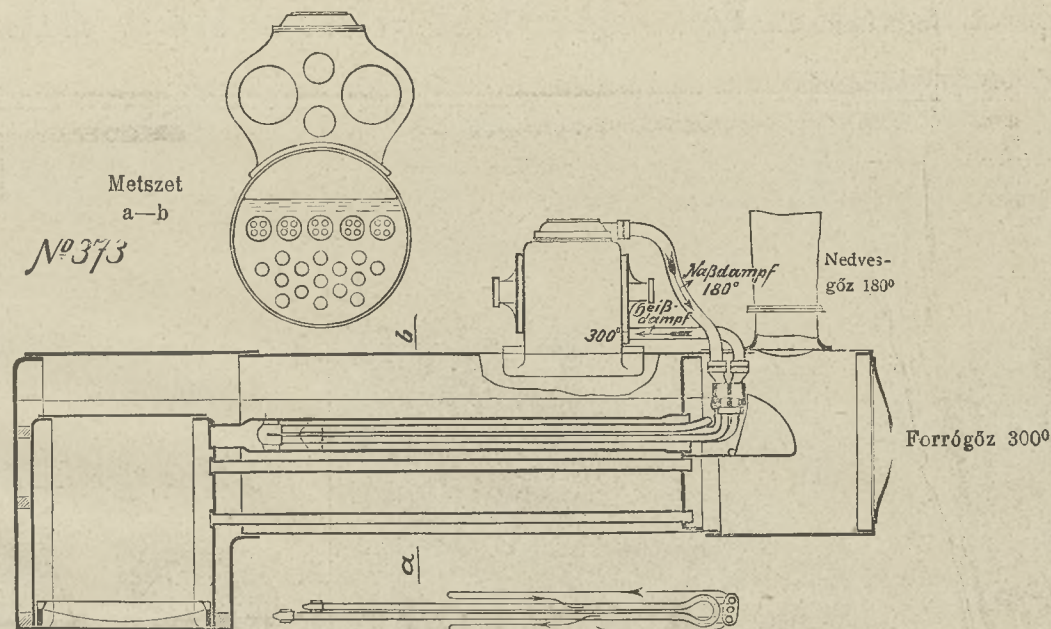
A Kemna-féle szabadalmazott forrógőzekével való szántás — beleszámítva ugy a gép vételárának amortizációját, valamint az összes üzemköltségeket — tetemesen olcsóbb az ökör-igával végzett szántásnál, a terméseredmény pedig feltétlenül biztosabb.

A Kemna-féle szab. forrógőzekék minden más gyártmányu nedves gőzekékkel szemben, holdanként kb. 1.50—2 korona értékű szenet takarítanak meg, mely megtakarítás évente 4—6000 koronára tehető.

Alanti ábrák képét nyújtják a 300 fokra tulhevitett gőzgépek és a nedves gőzgépek közötti szén- és vizmegtakarításnak.

A Kemna-féle gőzekemozdony kazánjának hosszmetsete dr. Schmidt-féle szabadalmazott füstcső-tulhevitővel.

A Kemna cég hajlandó kölcsönös megállapodás esetén szab. forrógőzeke gépeit egy meghatározott időre kísérletezés céljából a venni szándékozóknak rendelkezésükre bocsátani, azon kikötéssel, hogy amennyiben a gépek a cég által elvállalandó garanciáknak meg nem felelnének, a gépeket saját költségén visszavenni tartozik.

Szakprofesszorok által szántóföldeken végzett kísérletek eredményéről, ép úgy magyarországi és külföldi legelőkelőbb referenciákkal, valamint mindennemű szakba vágó felvilágosítással díjmentesen szolgál.

Kemna J. gőzekegyára magyarországi igazgatósága
Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 8.

Mehlhorn Oszkár R.

SCHWEINSBURG.

Magyarországi vezérképviselő: Általános üzem és ipari gépgyár

KOGLER ÉS ROSZNER

Alapított 1874.

BUDAPEST 56.

Alapított 1874.

LEGELSŐRANGU KÜLÖNLEGES GYÁR:

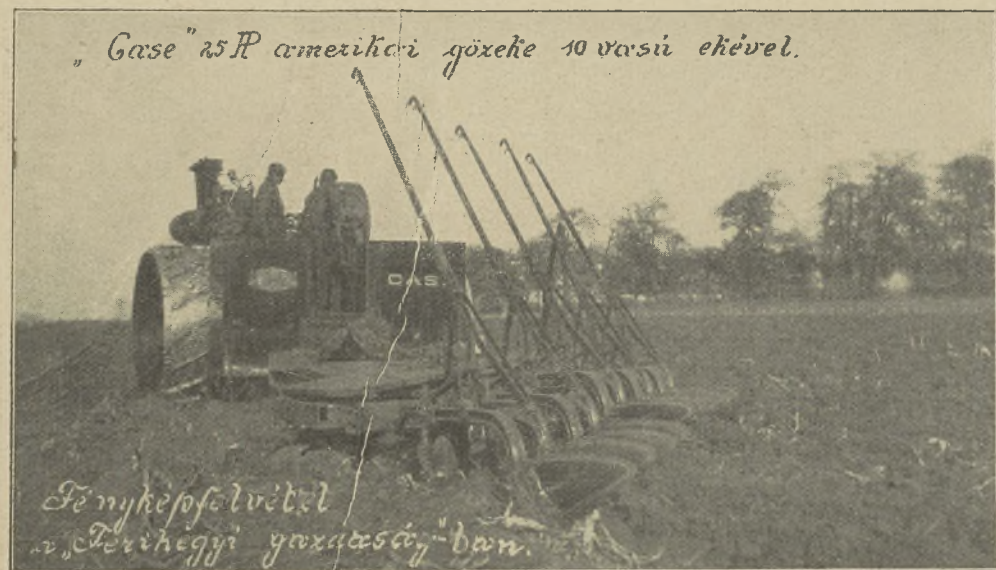
Pálmaházak, télikertek, meleg-hidegházak, Viktoria-Regia-házak, Nizza-házak és bármely növényházak építésére legujabb szerkezetben, kiváló diszes kivitelben, központi fűtéssel, Mehlhorn-féle szab. Reform felsőfűtéssel, szabad. szellőztetéssel, Reform ablakokkal, szabad. árnyékolással.

Bárminemű felvilágosítással, tervrajzok és költségtervezetekkel készséggel szolgálunk.

Képes ismertetőik díjmentesen rendelkezésre bocsáttatnak.

Megkeresések azonnal elintéztetnek.

Meghívásra szakmérnökeink bármikor megjelenhetnek.

FERIHEGYI BÉRGAZDASÁG.

POSTA ÉS SÜRÖGÖNY: VECSÉS. Ferihegy 1908. Dez. 8.

TELEFON: VECSÉS 4.

Tekintetes

H A H N A R T H U R urnak

B U D A P E S T.

Hogy a "Case" gőzeke munkabírást nehezebb viszonyok közt is kipróbáljam, szombaton e hó 5-én a fagyott földben üzembe állítottam a gépet, és korábban tett ígéretemhez képest közlöm tapasztalataimat.

A föld felülete kb. 2 - 3 czollra meg volt fagyva, de ezt a forgó tárcsás csoroszlyák szépen felválták, úgy hogy az eke a földet könnyűszerrel ép oly szépen fordította, mint normális talajban. Az ekéket 7-8 czollra bocsátottuk le, tekintettel a nehéz viszonyokra csak 8 vassal szántottunk és 3 órai munka alatt mintegy 5 holdat végeztünk.

Teljes tisztelettel

FERIHEGYI BÉRGAZDASÁG

Az igazi szántógép a

CASE

amerikai magajáró gőzeke.

Több mint 10.000 üzemben.

Napi teljesítmény 20—30 hold.

Olesó ár! ■ Gazdaságos üzem!

Vezérképviselő:

H A H N A R T H U R

Budapest, VIII., Üllői-ut 52/B.

10 LÉGKÖRNYOMÁSÚ

legújabb szerkezetű

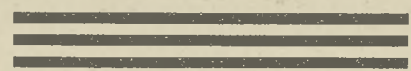
LOKOMOBILOK

az elavult gyártmányokkal szemben

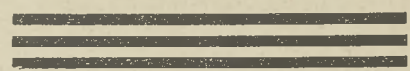
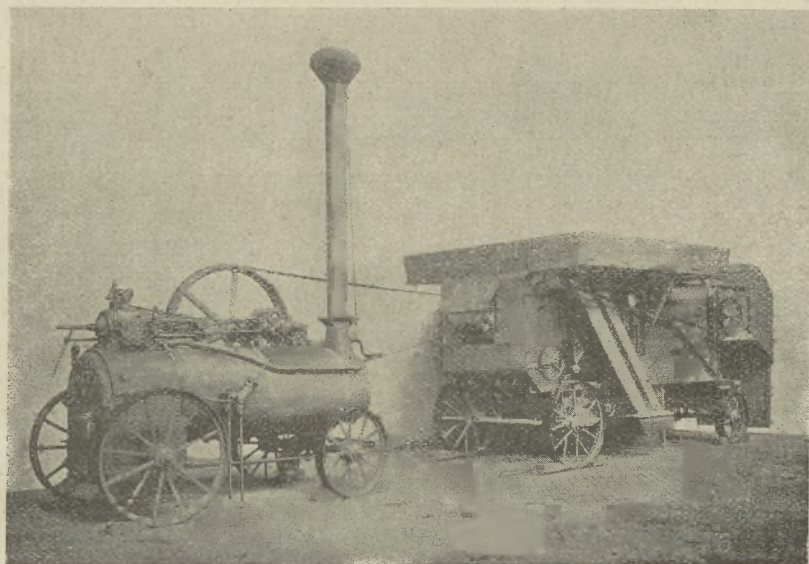
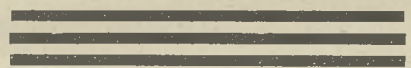
20% tüzelőanyagot takarítanak meg.

Tulszárnyalnak minden más gyártmányt.

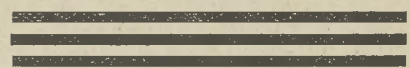
Elavult gépszerkezetek kicserélése ajánlatos, az **olcsóbb üzemköltség** lényeges megtakarítást jelent.

Nagy munka-
képesség :

Gazdaságos
üzem :

Vaskeretű gőzcséplőgépek 1908-1909. évi szerkezet.

Benzinmotorok, utimozdonyok, ipari czélokra szolgáló lokomobilok tüzelővel, kazalozógépek, aratógépek, losonci vetőgépek, resiczai aczélekék, Kalmár-féle rosták, teljes malomberendezések stb.

Kivánatra szivesen küldünk árjegyzéket és költségvetést.

A Magyar Kir. Államvasutak Gépgyárának Vezérügynöksége

Budapest, V., Váci-körut 32.

HOFHERR ÉS SCHRANTZ

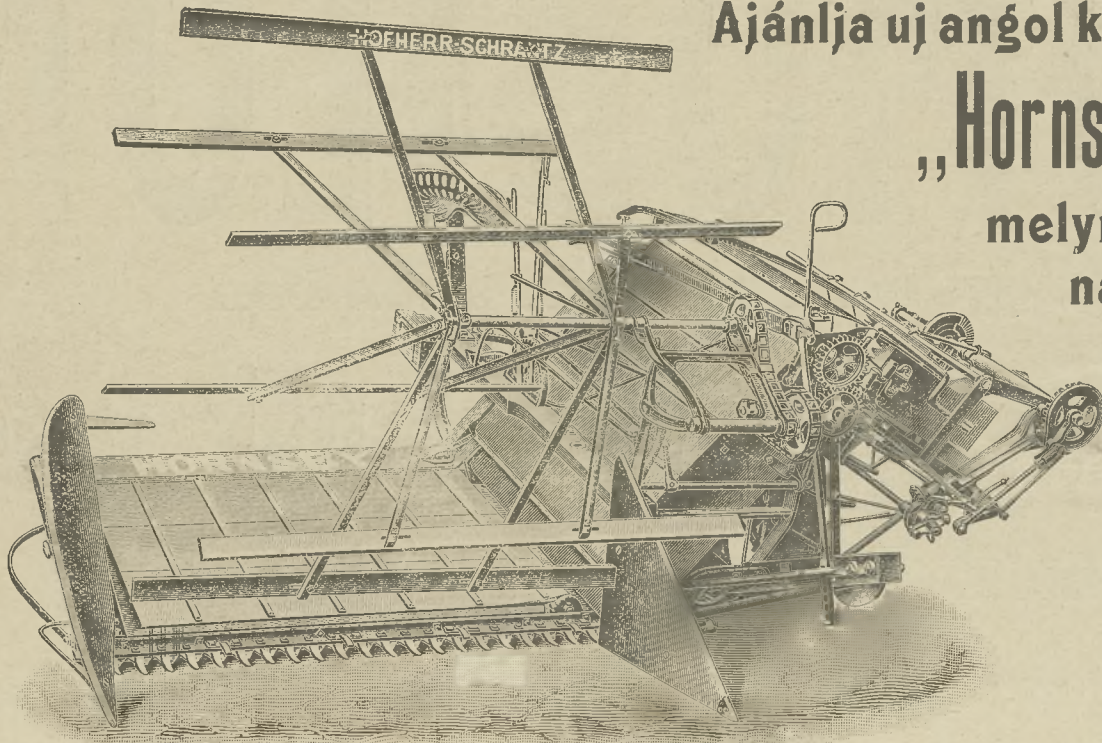
Budapest, VI., Váci-körút 57. szám. ✿ Magyar gépgyári művek r.-t. Kispesten.

Ajánlja új angol kéveköto aratógépét a

„Hornsby“ kéveköto gépet,

melynek föelőnyei: a legnagyobb egyszerűség- és tartósság, könnyü kezelhetőség és áttekintés, kevés vonóerő szükséglet.

Részletes leirással és árjegyzékkel kívánatra ingyen és bérmentve szolgálunk.

Černovsky és Társa

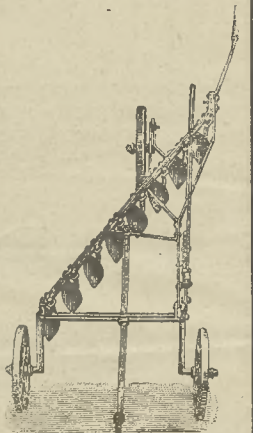
gazdasági gépgyára és vasöntödéje

Böhmisch-Brod, Prága mellett.

A tavaszi évadra ajánl mindenféle

Földkultivátorokat, boronákat, hengereket és ekéket

Czukorrépa, repce, kukoricza, burgonya, szőlő és komló megmivelésére ajánlja kitünően bevált és minden kiállításon és versenyen legelső díjakkal kitüntetett

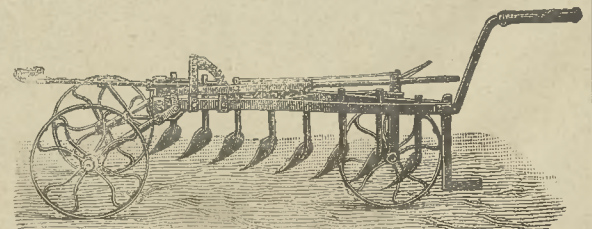
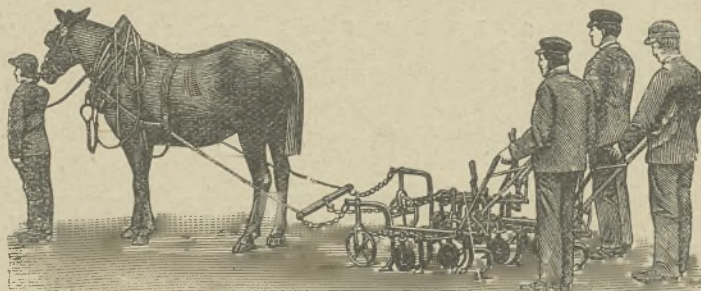
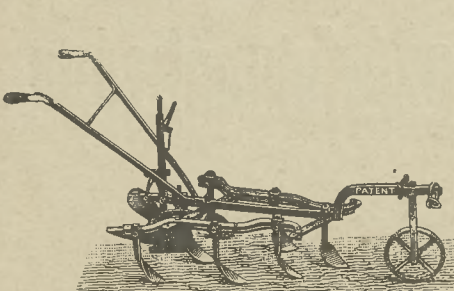
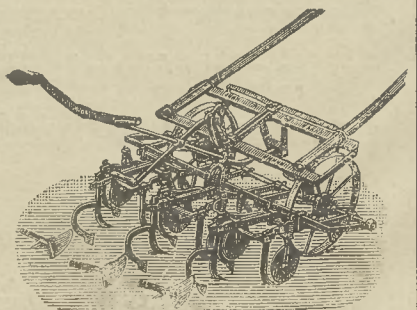

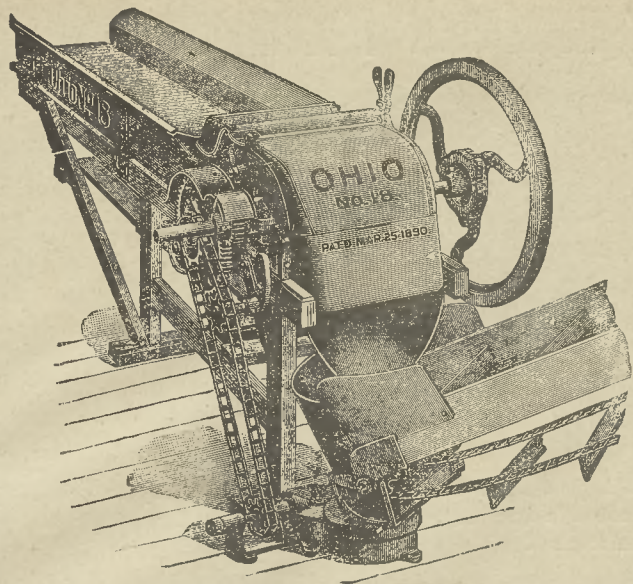
FÖLDMIVELŐ GÉPEIT

egy és több sorra, eddig 50.000 darab használatban.

Árak és fizetési feltételek kedvezők.
Árjegyzékek ingyen és bérmentve.

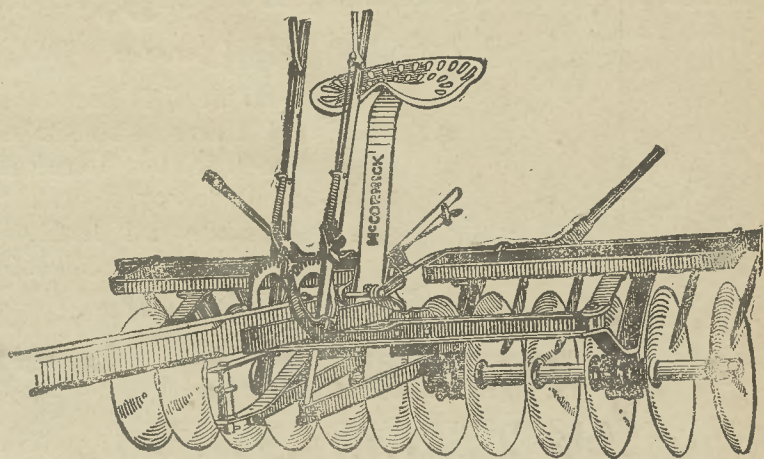
„OHIO“ EREDETI & AMERIKAI tengeriszár-tépő-,

zöldtakarmányapritó és szalmaszecs-kázógép
a takarmányinség legbiztosabb leküzdője.

Mc CORMICK tárcsásborona
tarlópántásra,
vetőszántásra,
rögapritásra stb. stb.

a gazda leghálásabb talajmivelő eszköze.

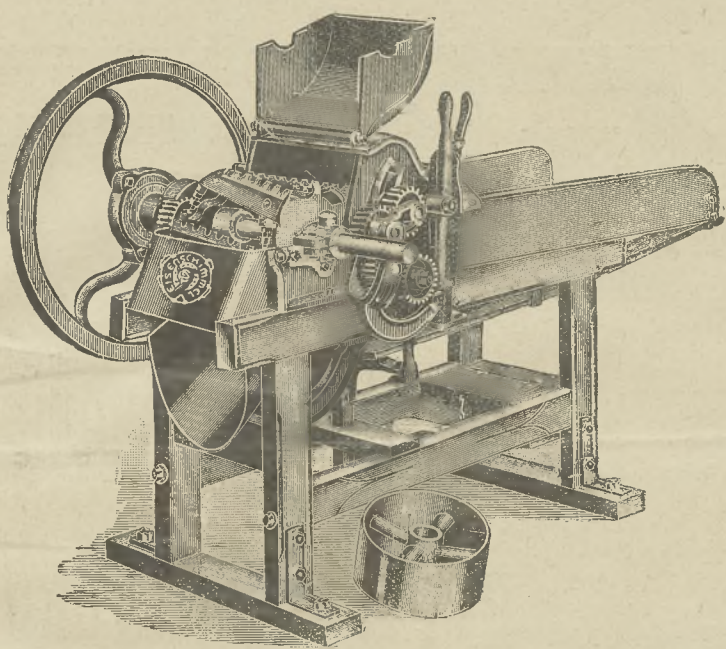

Mc CORMICK

Harvesting Machine Comp., Chicago U. S. A.

Igazgatósága és főraktára: Budapest, V., Alkotmány-utcza 12.

J. E. KNECHT, igazgató.

Amerikai rendszerű Schred-
derek

Kukoriczszártépőgépek

Kézi- és erőhajtású szecska-
vágók

Répvágók és répezúzók

Kukoriczamorzsolók és
daráló-malmok

Járgányok és közlőművek

Takarmányfüllesztő kazánok

a legmodernebb szerkezettel, elsőrendű kivitelben,
utolérhetetlen munkateljesítéssel, olcsó versenyáron

Bächer Rudolf, Melichár Ferencz cégénél

Budapest, VI., Nagymező-utcza 68.

Vezérképviselő: **SZÜCS ZSIGMOND.**

